

נוקדים

מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

גליון מס' 99 | יולי 2018 | מחיר 30 ש"ח



עמותת ארגון המדריכים והיוצרים לריקודי עם



2018



אשדודאנס

30.7-2.8

הפקת מקור

מופע פתיחה



רוקדים אינשטיין

מופע מחווה רב-תחומי לגדול הזמרים הישראליים בכל הזמנים

ארקדי זוכין, הראל סקעת, רותם כהן, קובי אפללו, רמי קלינשטיין, ספיר סבן, אדיר גץ, רפאל מירילא ועוד.

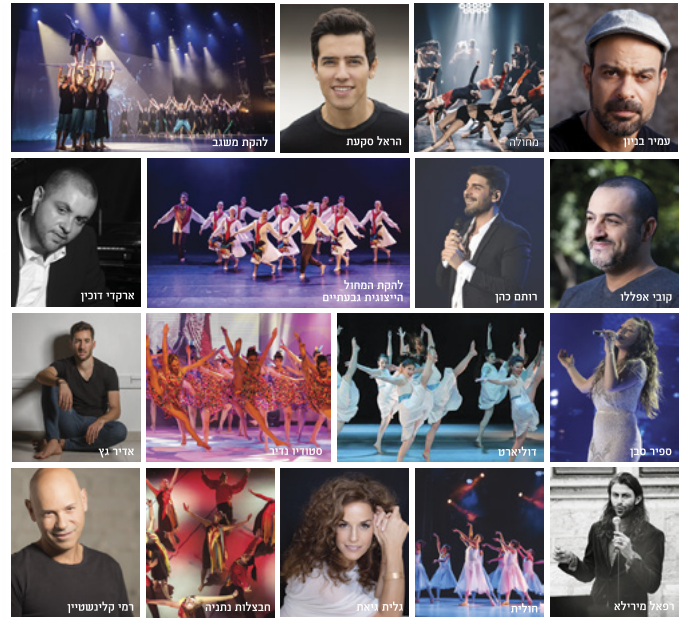
בימוי: איציק כהן | הנחייה: גלית גיאת
מעצב תאורה: רונן נגיר

הפקה ייחודית לפסטיבל עם מיטב להקות המחול בארץ ובשיתוף למעלה מ-1000 רקדנים. המופע עובר בתחנות חייו של אריק אינשטיין ומשלב כוריאוגרפיות מקוריות עם שיריו שהפכו לנכסי צאן ברזל בתרבות הישראלית. בליווי תזמורת חיה ובביצועים של מיטב האמנים: עמיר בניון,

להקות משתתפות:

סטודנטים תל אביב, דוליארט שוהם, זוז במחול מודיעין, הורה ירושלים, הודאים פרדס חנה, "כנען" רמלה, חולית באר שבע, להקת המחול הייצוגית גבעתיים, פרגוד באר שבע, אביבים, ציספרס, פרימוורה, אסמבל כעת, הורה אביב פרדס חנה, מחולות מנשה, שבעת הכוכבים הרצליה, תות שדה רמת השרון, אביב מחולות תל אביב, סטודיו V, סטודיו נדיר נס ציונה, צבעי מחול חדרה, ייצוגית משגב, מחולה - רמת השרון, תל אביב, ירושלים, חבצלות נתניה, הורה רעים חולון, אביב תל מונד, הלהקה הייצוגית חיפה.

31.7 יום שלישי | 21:00 | אמפי אשדוד



צילום: עמיר בניון - אליר סביר, ספיר סבן, קורן ואלנה אילנה, להקת המחול הייצוגית גבעתיים - אהוד קב, חולית-שניין קאופמן, קובי אפללו-אליר סביר, דוליארט - אדיר גץ, אריק זכאי, סלמה, הראל סקעת - איא נחשי יעקב ספיר, גלית גיאת-שילוח מרזי, מחולה - אור דנון, חבצלות נתניה - גרית מוסס, ארקדי זוכין - אבשלום ליל, רמי קלינשטיין - דוד נגור, סטודיו נדיר - דניאלה פגאני

מקוד פִּשְׁת

מופע נעילה



להקות משתתפות: הורה ירושלים, להקת שלום ישראל - צילום: יעקב יעקב, סטודיו V - צילום: גיא וקנין, דוליארט שוהם - צילום: אור נבו, מחולה רמת השרון, תל אביב ירושלים - צילום: אור דנון, צבעי מחול חדרה - צילום: נורית מוסס, נגלה כסמנל הרצליה - צילום: מור אברהמי, זוז במחול מודיעין, להקת המחול הייצוגית גבעתיים - צילום: אדיר קב, אביבים - צילום: אלכס הובר, חולית באר שבע - צילום: מעיין קאופמן, פרגוד באר שבע.

הפקת מקור



הפסטיבל הבינלאומי למחול, אשדוד
INTERNATIONAL DANCE FESTIVAL ASHDOD

הפקת מחול סוחפת המבוססת על סיפור סינדורה, לצלילי השירים הגדולים של שלומי שבת. מופע רב תחומי מרהיב המשלב ביצועים חיים של זמרים אורחים וכוריאוגרפיה מאת מיטב להקות המחול בארץ. בשיתוף הרקדנים הסולנים איתי קורן ואלנה שוסטיין.

בימוי: לירן מיכאלי
עיצוב תאורה: רונן נגיר



צילום: אבן שוקה

2.8 יום חמישי | 21:30 | אמפי אשדוד

לגליון זה מצורפת תכנית הפסטיבל המלאה | לתכניה הדיגיטלית הזמנת כרטיסים ומידע נוסף הכנסו לאתר:

www.ashdodance.com | 073-3740444

הלהקה התימנית עמקא



הלהקה התימנית עמקא נוסדה בשנת 1974. פועלת במסגרת המועצה האזורית מטה אשר, המקיפה מושבים, קיבוצים וכפרים ערביים בגליל המערבי. הלהקה מונה כ-90 רקדנים ורקדניות בגילאים שבין 12-80, המחולקים ל-3 להקות, ילדים, נוער ובוגרים. רוב הרקדנים גרים במושבים עמקא, אשרת ואחיהוד. הלהקה מקיימת חזרות אחת לשבוע בסטודיו במושב עמקא. משתתפת בפסטיבלי פולקלור ברחבי העולם ומייצגת את מדינת ישראל בגאווה.



הלהקה מופיעה על פי הזמנה באירועים שונים ברחבי הארץ.

יצירת קשר: שלומי ציון: 052-3581366 shlomizion@012.net.il חריר משה: 050-8515617

רוקדים

מגזין לריקודים עם ומחול

NIRKODA



עמותת ארגון
המדריכים והיוצרים
לריקודים עם



גליון מס' 99 | יולי 2018 | מחיר 30 ש"ח

**5 יואב אשריאל - מרזן, חדשן,
פורץ דרך/ דוד בן-אשר**

**10 האור שבריקוד /
אתי אריאלי**

**12 חוגגים ברוח יהודית /
מתי גולדשמיט, יהודית ברין אינגבר
וג'יל גלרמן /
תרגום לעברית: שני קרני אדוקולסי**

**21 ריקוד החודש - תפילות/
איציק בן דהן**

**23 רוקדים ה' באייר ומקבלים את
השבת 70 שנה למדינת ישראל/
גדי ביטון**

רוקדים
NIRKODA
אשדודיאנט
30.7-2.8
2018

מספר מיוחד
רוקדים אינטרנציונלי

מספר מיוחד
מקודצ'ת

2.8

למנוחה תוכנית המסגרת והמחול | לזכרה הירוקים והירוקים מודיע סופר ובסוף לחיות:
www.ashdodance.com | 073-3740444

קוראים יקרים,



ירון מישר



רות גודמן



דני עוזיאל

גיליון "רוקדים-נרקודה" מס' 99 רואה אור לפניכם בפורמט המודפס, כמו תמיד. אנו עושים מאמצים גדולים לעבור למהדורה דיגיטלית, ובו-זמנית אנו עובדים על מימון כדי להמשיך ולהוציא לאור גיליונות מודפסים. עם כל היתרונות שבעידן הדיגיטלי - עדיין יש ערך תרבותי והיסטורי למהדורות מודפסות ולנוכחותן בספריות הציבוריות ועל המדף בבית. אנו אסירי תודה לאותם אנשים שתרמו מכספם וסייעו להדפסת המהדורות האחרונות. אנו בהחלט מעודדים את קוראינו לתמיכה כספית על מנת להבטיח שגם בעתיד נמשיך להוציא לאור גיליונות מודפסים. בקיץ הזה יתקיימו בארץ שני פסטיבלי מחול גדולים: **פסטיבל כרמאל** ו**פסטיבל אשדוד**. אנו מאחלים ומייחלים להצלחה גדולה של שני האירועים לשיתוף פעולה והעשרה הדדית.

תודה **לאבי לוי** ולפסטיבל אשדוד על שיתוף הפעולה ועל השימוש ב"רוקדים-נרקודה" כפלטפורמה להגיע אליכם - הקוראים. תודה רבה!

ריקודי עם ישראליים נרקדים בכל רחבי העולם. חשוב לנו לדעת ולקרוא על הקורות בתחום בכל מקום וארץ ברחבי הגלובוס, ומזמינים אתכם הקוראים והמרקדים - להעביר אלינו מאמרים על הרקע, על העבר והווה של ריקודי העם הישראליים כפי שהם באים לידי ביטוי בעיר ובמדינה בה אתם פעילים.

אתר "רוקדים" חדש יעלה לרשת ב-1 ביולי ויחליף את זה שעלה לפני מספר חודשים ולא הגשים את הציפיות הרבות. אתר "רוקדים" הנו כעת בבעלות משותפת עם תמיר שרצר המדהים. תודה לך תמיר, על הזמן, הסבלנות והעבודה הרבה שאתה משקיע כדי שהחלום של שנינו יהפוך למציאות.

"רוקדים ה' באייר ומקבלים את השבת" היה האירוע המרכזי של המחול בחגיגות 70 שנה למדינה. ביזומה של משרד התרבות והספורט וגדי ביטון, התקיימו ברחבי הארץ 15 מוקדים שונים של חגיגות ריקודי עם בהם לקחו חלק אלפי רוקדים ועשרות מרקדים וזמרים. באירוע זה חווינו מחדש את מעמד הכרזת המדינה. את התמונות מ-15 המוקדים ועל האירוע עצמו תוכלו לקרוא בגיליון זה. עוד בעיתון:

- השם **יואב אשריאל** מוכר לכולנו. **דוד בן אשר** מראיין אותו על תפקידו פורץ הדרך בהתפתחות ריקודי העם וכמו שאנו חווים אותם היום.
- **מתי גולדשמיט, יהודית ברין אינגבר וג'יל גלרמן** ערכו מחקר על מקורות המחול העממי הישראלי בגרמניה ובמזרח אירופה, ואיך התפתח אחר כך בארץ ישראל.
- **אתי אריאלי** כותבת על "האור בריקוד" קבוצה המשלבת רוקדים עיוורים ופיקחים, אותה מובילה זהר ברטל כבר שנים רבות. כל הכבוד!
- ריקוד החודש - "תפילות" של **איציק בן דהן**, ריקוד אהוב ומוצלח אותו בחרנו להביא הפעם.

קריאה ומחולות מהנים,

ירון מישר, רות גודמן ודני עוזיאל - עורכים

- מו"ל: "רוקדים-נרקודה", בשיתוף המכון לריקודי-עם (IDI), ארה"ב, יו"ר - **בוב לוי**
- עורכים: **רות גודמן, ירון מישר, דני עוזיאל**
- חברי מערכת: **הוני גולדפיין, מלכה טישלר, בני לוי, יהודית פיקסלר, רות שנברג**
- עריכה גרפית: **אנה קדרי**
- פילמים, לוחות ודפוס: **הדפוס החדש, ראשון לציון**
- המערכת: "רוקדים", רח' משה דיין 35/96, ת"א 67320; טל' 03-5620447
- פקס: 03-5613651, נייד: 052-5620447
- דוא"ל: rokdim@rokdim.co.il
- אתר רוקדים באינטרנט: <http://www.rokdim.co.il>

אשדודיאנס

לוח הרקדות

2018



תכנית הרקדות פסטיבל אשדודאנס | יום שלישי | 31.7 | כניסה חופשית

היכל ספורט הקריה	חוף הקשתות	קפה תיאטרון - בית יד לבנים
<p>17:00 הרקדת פתיחה - הפקה: ערן ביטון מרקידים: דודו ברזילי, ירון בן שמחון, נדב נתן, אלעד שטמר, שמעון ורד, דרורי דוידי</p> <p>17:00 הרקדת נשים - הפקה: רויטל גולן רותי בן דוד, תמיה בן דוד, שלומית נגר, רייצל כהן, טל סאלם, עדנה קווה, יוליה מיכאלייאן, אורלי שמש, רונית שילוני</p>	<p>19:00 הרקדה ייחודית עם קבוצות אק"ם ועיוורים מכל הארץ מרקידים: עדי וציפי עתירם, דני נווה</p> <p>23:00 הרקדת פתיחה - הפקה: דוד ברזילי, ירון בן שמחון מרקידים: ויקטור גבאי, אייל עזרי, מאיר אמסלם, ישראל שיקר, אלעד שטמר, דרור דוידי, שגי עזרן, ארז טובול</p>	<p>19:00 הרקדת נשים - הפקה: אביטל חונרה מרקידות: רייצל כהן, ליאורה נשלי סלומון, רינת קרמר, אורלי שמש</p>

תכנית הרקדות פסטיבל אשדודאנס | יום רביעי | 1.8 | כניסה חופשית

היכל ספורט הקריה	חוף הקשתות	קפה תיאטרון - בית יד לבנים
<p>10:00 הרקדת חימום - הפקה: קובי מיכאלי מרקידים: תמיר שרצר, מוטי מרזוק</p> <p>11:00 תחרות ריקוד נולד - הפקה: ירון בן שמחון</p> <p>13:30 סדנת יוצר - ישראל שיקר הפקה: סמדר עשור, תמיר שרצר</p> <p>14:45 סדנת יוצר-מושיקו הלוי - הפקה: תמיר שליו</p> <p>16:00 שעת דבקות מרקידים: יגאל טריקי, תמיר שליו, יעל יעקובי</p> <p>17:00 מופע משולבות - הפקה: ערן ביטון</p> <p>18:30 "יוצר צעיר" - הפקה: אילן בנדיקט מרקידים: מיכאל ברזילי, תמיר שליו</p> <p>20:00 הרקדת נשים - הפקה: נחי יפרח מרקידות: דבי פחימה, לילך דבלינסקי, נורית מלמד, נילי אלגור, נירה תנעמי, רחל ספרני, מיכל אפק</p>	<p>18:00 הרקדת הורים וילדים מרקידים: ד"ר לוי בר גיל</p> <p>19:30 הרקדת קורסים בהשתתפות תלמידי הקורסים בארץ מרקידים: יגאל טריקי, ליאור כהן, עדנה קווה, גיל בן הרוש, יעל יעקובי, יואב סידי</p> <p>23:00 הרקדה מרכזית - הפקה: ירון כרמל, רפי זיו שלומי מרדכי, נדב נתן, איציק בן דהן, יענקלה זיו, קובי מיכאלי, תמיר שליו, אבי אמסלם</p>	<p>10:00 בוקר אשדודי מרקידים/ות: גלך אוחיון, יוליה מיכאלייאן, איציק עזרן</p> <p>13:30 הרקדה ברוח צעירה מרקידים/ות: בר מזרחי, הדר גיבלי, גיל בן הרוש</p> <p>15:00 שורות - הפקה: חן שפורן מרקידים/ות: אייל אליהו, בר מזרחי, הדר גיבלי</p> <p>16:00 כמה טוב בשניים מרקידים/ות: שלומי מרדכי, אבי אמסלם, ויקטור גבאי</p> <p>17:30 זוגות ומעגל ישראלי מרקידים/ות: קובי ניגרקר, איציק בן דהן, מיכל אפק</p> <p>19:00 להיטים לוחטים מרקידים: ארז טובול, דן עיני</p> <p>20:00 הרקדה ים תיכונית נורית מלמד, אייל לוי</p>

תכנית הרקדות פסטיבל אשדודאנס | יום חמישי | 2.8 | כניסה חופשית

היכל ספורט הקריה	חוף הקשתות	קפה תיאטרון - בית יד לבנים
<p>10:00 בוקר של זוגות מרקידים/ות: אורלי שמש, ניסים בן עמי, עירית שוורץ</p> <p>11:30 הרקדת מעגלים מכל הזמנים - הפקה: יעל טויטו מרקידים/ות: מיכאל ברזילי, איציק בן דהן, איתן מזרחי</p> <p>13:00 להיטים לוחטים - הפקה: יעל טויטו מרקידים/ות: איתן מזרחי, אילנה וראובן אברהם, מוטי מרזוק</p> <p>14:00 שורות HAPPY מרקידים/ות: אייל אליהו, חן שפורן, הדר גיבלי, בר מזרחי</p> <p>15:00 תימניאדה - הפקה: דוד ברזילי מרקידים/ות: מוטי והילה מנחם, שמעון שוכר, גבי כותה, אייל לוי</p> <p>17:00 מופע על גלגלים - הפקה: רוני סימן טוב</p> <p>18:30 זוגות אהבה מרקידים/ות: מירי אקוני, ישראל שבתאי, מישל וגיל</p> <p>19:30 רוקדים לזכרם מפיקים ומרקידים: אבנר נעים, פנינה קליין, ליאור כהן, יעל יעקובי</p> <p>לזכר היוצרים: איציק ביטון, אליהו גמליאל, ארהלה רפאלי, בנצי תירם, הרצל סויסה, יונתן גבאי, יענקלה לוי, מוטי אלפסי, שלום עמר, יהי זכרם ברוך</p> <p>23:00 נוטלוגיה במיטבה - הפקה: אבנר נעים, נורית גרינפלד מרקידים/ות: יגאל טריקי, פנינה קליין, מאיר שם טוב, יאיר בינו, עירית שוורץ, גילה סלומון, ליאור כהן, יעל יעקובי, אייל עזרי</p>	<p>18:00 הרקדה חופשית מרקידה: פנינה קליין</p> <p>19:30 הרקדה משולבת עם רקדנים בכיסאות גלגלים מרקידים/ות: ציפי ועדי אתירם, לאה הדדי דב, מאיה גבע</p> <p>23:00 הרקדת נעילה - הפקה: גדי ביטון מרקידים/ות: זאב ניסים, עופר אלפסי, שמעון שוכר, ישראל שבתאי, חיים מילשטיין, גלך אוחיון, יורם ששון, מירי אקוני</p>	<p>10:00 הרקדת פתיחה מרקידים/ות: מאיר אמסלם, חיים וקנין</p> <p>11:00 הרקדת אמצע הדרך - הפקה: ניסים בן עמי מרקידים/ות: דרור ורדי, פנינה קליין, איילת ודרור בוקאי</p> <p>12:30 סדנת יוצר - מרקו בן שמעון - הפקה: יאיר בינו</p> <p>14:00 סדנת יוצר - רוני סימן טוב - הפקה: מאיר אמסלם</p> <p>15:00 סדנת יוצר - חיים שריון - הפקה: יאיר בינו</p> <p>16:00 כוריאדה - הפקה: עופר צופי</p> <p>18:00 הרקדת בקשות מרקידים/ות: אייל בנדיקט, אורלי שמש, גילה סלומון</p> <p>19:15 ריקודי זוגות (מתחלפים) מרקיד: ירון מיישר</p> <p>21:00 הרקדת נשים - הפקה: אתי מעודה מרקידות: גילה סלומון, כרמית שומקו, לילך שמואל, צביה וייל, שוש אביטן, שרית דורון, אירית מלכה, אביבית רחזנברג, מיכל אפק</p>



דוד בן-אשר
 צילומים:
 דוד בן-אשר
 ואלבום המשפחה

יואב אשריאלי

מרדן, חדשן, פורץ דרך



המאבק על דמותו של ריקוד העם בישראל -
 הבמה הפשטנית מול הכוריאוגרפיות המלהיבות.
 האקורדיון (המשעמם) מול השירים המוקלטים.
 הפולקלור האירופאי מול היצירתיות האוטנטית של ארץ
 ישראל. הממסד הריקודי מול החדשנות הפורצת דרך.

**ובמוקד כל אלה - יואב אשריאלי,
 בראיון מיוחד ל"רוקדים-נרקודה".**

מספר יואב אשריאלי (87), סיפור חיים מרתק ומשכיל:

"נולדתי ב-1930 בקיבוץ רמת דוד, להורים חלוצים שגרו באוהלים וצריפים, כמו שאר העולים השאפתיים טרום קום המדינה. אנחנו, הילדים, נהנינו מטיפוח נהדר, קיבלנו הכל, וגרנו בלינה המשותפת בבית הילדים, אותה אהבתי מאד. אבא משה דוד היה רכז התרבות בקיבוץ, ארגן חגים ומסיבות, מה שהשפיע עלי כמובן באופן טבעי. כבר בגיל 12 הופעתי במסיבות וזכיתי לקורס שנקרא 'לרקוד בעברית'."

"בגיל 17 הוזמנתי לקורס ריקודי עם בגבת, בניגוד לדעתה של גורית שהתנגדה לשיתוף ילדים. בשלושה ימים למדנו 7 ריקודים. כבר אז השגתי אקורדיון ולמדתי לבד לנגן, נעשיתי אקורדיוניסט מצוין."

"בגיל 19 התגייסתי לצבא לטירונות נח"ל במחנה שנלך בירושלים. עברנו משם למחנה 80. משם יצאתי לקורס מכ"ם ונעשיתי סמל מחלקה. בתום הטירונות הצעתי להכין הופעה בבסיס. אספתי חיילים וחיילות, רובם עולים חדשים בנח"ל. הכנתי הופעה באולם אדיסון בירושלים לפני הורי החיילים ולפני מפקד הנח"ל **דוד בן-גוריון** שהגיע במיוחד למופע הגדול. רצו אז להוכיח להורים את איכותו של הנח"ל. רקע מסוים היה לי עוד מההופעותיי עם **זאב חבצלת** בפסטיבל הנוער הדמוקרטי בבודפסט עם להקת הקיבוצים. המופע בירושלים היה לי עוד סנסציה בארץ."

"זאב חבצלת הקים אז מחלקת תרבות מיוחדת והפקיד אותי על תחום הריקודים. לקחתי זאת ברצינות רבה. אמרתי שבתפקיד זה אתרום למדינה יותר מסתם עוד סמל מחלקה. הוצבתי במפקדת הנח"ל בג'ליל (גלילות) שם ישנתי באוהל

מוכל ההווה הישראלית המתגבשת, מקרטעת, מגששת, של המדינה בדרך, כך גם דרכה של תנועת ריקודי העם שלנו, מחפשת דרכה בין חלוצי ארץ ישראל, מקור שמחה אלטרנטיבי בחיי הסכנות והעוני של אותה תקופה. החלוצים הצעירים מלאי חיוניות ותשוקה רקדו מסביב למדורה, לצלילי הגרמושקה, הורה ועוד הורה ועוד הורה, ולפעמים אפילו איזה ואלס הרפתקני או קרקוביאק סוער או פולקה בחול הטובעני."

"היו אז חלוצות רבות השראה, בעיקר בקיבוצים, שהחליטו בכל זאת להניע את חבריהן בתנועות ריקודיות קצת יותר יצירתיות, מעניינות ומאתגרות מאשר צעדי ההורה השבלוניים. ביניהן יוצרות מרקידות מיתולוגיות כמו **רבקה שטורמן, גורית קדמן, שרה לוי תנאי** ועוד."

"רבקה שטורמן, למשל, בהיותה מורה לריתמיקה, חיברה בעין חרוד את "קומה אחא" ו"הרמוניקה", גורית חיפשה דרך ליצור "פולקלור ישראלי", לעשות כאן בשנים בודדות מה שעשו בעמים אחרים דורות על דורות. היא הלכה לעדות ישראל למצוא שם את הפולקלור הזה. רקדו אז גם "שרל'ה" אבל זה היה בזוגות כמנהג הגויים, זה בא מאירופה, לכן זה לא התקבל כפולקלור שלנו."

המונולוג הזה, נישא בראיון מיוחד ל"רוקדים-נרקודה", ע"י מי שנכנס לתחום ריקודי העם קצת אחרי דור המייסדות, הציץ ונפגע, העריץ ובחן, התנסה והתקומם. היה זה בחור צעיר, קיבוצניק, **יואב אשריאלי** שמו, שבהמשך דרכו הריקודית הפך לאחד מגדולי המשפיעים, מחולל תפניות, נלחם על תפישות חדשניות, ובעצמו גורו של דורות ומאות מחברים ומרקידים במדינת ישראל.

וכך בגונן, נחל עוז ועוד. הופעות בהן הקהל צריך ליהנות, להתלהב. וכך אפילו בלונדון עם **ששי קשת**. והעיקר לא סתם ריקודי עם על הבמה, שהקהל ישתעמם. קדמן, כאמור, לא התלהבה מזה. אז גם חיברתי את "טעם המן", דבר שההכשרות הקיבוציות התלהבו ממנו.

"חיברתי עוד ריקודים ע"מ למלא ערב. הייתה עלי השפעה גם מאירופה וגם מספרדית, חסידית, תימנית, הושפעת מהשירים וכדוגמה הריקוד 'ישושם מדבר וצ'ייה' וכדומה. בתקופה זו יזמה גורית קדמן מלאת המרץ והכישרון את כנסי דליה המפורסמים, שגם בהם נטלתי חלק".

והתחילה הפעילות הארצית של יואב, וכך הוא מספר:

"התחלתי עם חוג ב'הפועל' תל אביב עם המנהל וונץ ושם הקמתי להקה בה עשיתי את הכוריאוגרפיה. **חנוך חסון** (לימים מנהל קול ישראל. ד.ב.א.) היה האקורדיוניסט. חיברתי ריקודי רועים, דייגים, קוצרים, עם **דני עוזיאל** ועם **מירה**. הבאנו את הקיבוץ לת"א, את הכפר לעיר. היום זה נשמע אנכרוניסטי אבל אז זה היה חידוש גדול. זה היה תמים אבל הקהל אהב את זה".

"הציעו לי את 'הבימה' לארגן הופעה. עשיתי זאת עם אילקה ואביבה והזמרת אנה אהרוני. את התלבושות ציירה הציירת המפורסמת **צילה בינדר**. הוספת נגנים והמופע רץ בסדרת הופעות בחיפה, ירושלים, עפולה. גם **חנה רובינא** באה להופעה שלי. עיתוני 1951 שיבחו ברוחב יד. היה במופעים אלה שילוב של השקט עם הסוער, סימפונייה מגוונת עצומה".

ועם ההצלחות נמשכים המאבקים הקונצפטואליים שלך יואב?

"אז חיברתי את "עז וכבש" וגורית התנגדה כי 'ככה זה לא באירופה'. זה היה ב-1955. אמרתי שאנחנו לא באירופה ובישראל אנחנו רועים וגם אני הייתי בקיבוץ רועה צאן וזוהי ההשפעה מחיי היום יום שלנו. בריקוד זה אני משתלב עם בת הזוג, משמח אותה ואותי, רוצים להיות יחד, והכל בתנועות פשוטות, לשירים של מתתיהו שלם, **אליהו גמליאל** ודומיהם. עוד חיברתי אז את 'ערב בא', למעגל שעליו עוד ידובר".

ואז, יואב היציאה לעולם המאיים, המאתגר, להמשך מאבקיך המקצועיים?

"רציתי לראות עולם, ילד הקיבוץ התמים. עזבתי את הקיבוץ, ונחשבת לבוגד ברעיון החלוצי סוציאליסטי. זו הייתה עזיבה טראומטית. הלכתי ללשכת העבודה והופנית למכון להשכלה בכתב כפקיד הסתדרות, מה שממש לא התאים לי. אבל גם נכנסתי לאט לאט לקליקה וכבר הזמינו אותי לקורס מרקידים ללמד משהו. **רבקה שטורמן, גורית קדמן, שלום חרמון וזאב חבצלת** קיבלו כ"א שעה שלמה. לי נתנו בקושי ללמד ריקוד אחד שלי. צעירים כמו **שלמה ממן** לא הצליחו להבקיע את מערכת הוותיקים המסוגרת".



יואב אשיראל - חמישי ימינה מהאמצע שורה ראשונה, עם משתפי מחנה בארה"ב עם יענקלה עדן

אחד עם **דובי זלצר**. בלהקת הנח"ל של אז, יחד עם **יונה עטרי, יוסי בנאי** ואחרים שירתה גם **מירה** היפהפייה, שלימים הפכה לרעייתי. בתקופה זו התנהלו קורסים לריקוד עם **גורית קדמן ושרה לוי תנאי**, עם דגש על הסגנון התימני. לימדו ריקודים שכבר אז הייתה לי ביקורת עליהם".

ואז, יואב, התחילה למעשה המרידה שלך במוסכמות ובסגנון כפי שהוכתבו על ידי היוצרות, האורים ותומים של המחול הישראלי של אז?

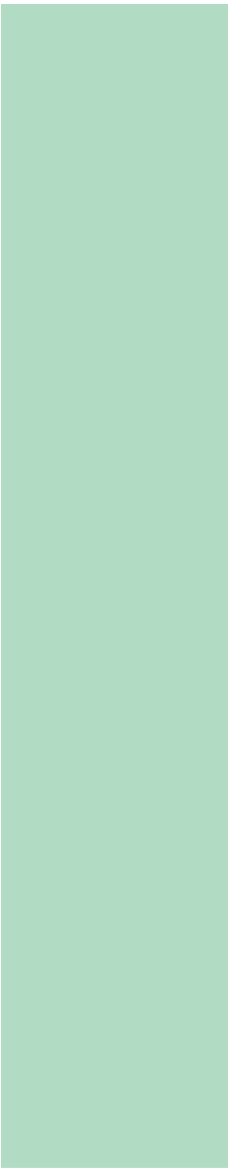
"כן, ואני רק בן 20. התגלע וויכוח חריף ביני לבין הממסד הריקודי. קדמן אמרה כי רק ריקודי עם ישולבו בהופעות. ריקוד על הבמה כמו שהוא, עם האקורדיון והצעדים המוכרים. אני אמרתי שזה משעמם את הקהל וצריך לגוון ע"י כוריאוגרפיות חדשניות שלא בנויות על הריקודים הקיימים. ועוד, בכל כפר באירופה יש תזמורת עממית ואצלנו רק אקורדיון, זה משעמם וחסר מעוף".

"**זאב חבצלת** צידד במאבק הזה ואני התחלתי לממש את הרעיונות שלי. הכנתי הופעה בשם 'עמק' לפי שיר של **לברי** עם 60 רקדנים. עוד הופעה הכנתי לפסטיבל דליה בשם 'מגל וחרב' עם אלמנטים של מלחמה ועבודה, מגלים וחרבות".

"בכנס הנח"ל בחולדה עשיתי מופע עם תלבושות חקי (שהחליפו באוהל ליד הבמה), עם תנועות קציר ולוחמה, במנגינות קצב של **דובי זלצר**. גם במופע זה נכח בן גוריון והתלהב ממש. **גורית קדמן** ממש התנגדה לסגנון הזה שחרג בגדול מסגנון ריקודי העם הקונבנציונליים על הבמה. **טובה צימבל**, שהזדהתה עם הגישה שלי, הכינה ריקוד מלחים, זכתה לקיתונות של ביקורת ופרצה בבכי. עשינו הפגנה למענה".

ואתה, יואב, המשכת בשלך, למרות הביקורת על הסגנון החדשני שלך?

"כן, הלכתי בשני מישורים, הכנת הופעות וחייבור ריקודי עם חדשים. עשיתי מופע בקיבוץ יטבתה עם עלייתו לקרקע,



"הקמתי להקה וערכתי השתלמויות, ובזה התמדתי שנים רבות. עברו תחת ידי אלפי מדריכים ורוקדים מכל הארץ. הוצאתי חוברות והקלטות והכשרתי דור חדש של מרקידים ומחברים".

"הגיע אלי שלמה ממך מלהקת ענבל עם ציון נוריאל. דמיון ענק אך ללא כל מושג בריקודי עם, הוצאתי אותו אל האור, לימדתי אותו כל תנועה ודרכי יצירה עד ריקודו הראשון 'זמר בגלבע'. חנכתי את יצירי כפיי טוביה טישלר, משה תלם, אבנר נעים, מרקו בן שמעון, ספי ואחרים. מי הכיר אותם בכלל? הנחיתי אותם, לימדתי, שמתי אותם על המפה. ועדיין כל הזמן תחת עינים הזועמת של מובילי הממסד הישן".



עם אבנר נעים משדרים ברשת נימל

באותה התקופה פרחו החוגים הידועים ששם הלך לפניהם, ואשריאל הופך למוסד, במידה רבה גורו לרוקדים ומרקידים ברחבי הארץ, גם בעולם. ספירת מלאי (חלקית) לפנינו:

"חוג ראשון בתל אביב באחד העם, עם סטודיו לריקוד בתשלום חודשי, המון שנים. חוג דובנוב כל ערב עם מירה הרעייה. כל יום 2 חוגים, נשפי חנוכה, פורים, הצגות, טיולים, הקלטות. חוג במועה"פ בשנקר רמת גן.

"חולון - חוגים לילדים עד בוגרים, 7-12 בלילה וגם להקת מחול שלי. אוניברסיטת תל אביב - חוג גדול ולהקת מחול. חוג שפיים - אולם גדול עם רמקולים, חום קיץ וקור חורף וגם להקת מחול בקיבוץ. חוג פתח תקווה עם להקת וותיקים של אחרי צבא, עד 1000 רקדנים. חוגים ברמת דוד וגבת".

חוג הוותיקים בביכורי העתים בהדרכתו של יואב נמשך שנים רבות עד לפני שנתיים שהבניין נהרס כשיואב בן 86. וגם בחו"ל: הדרכות בארה"ב - ניו יורק, סן פרנסיסקו, לוס אנג'לס. פריס, גרמניה, על הדנובה ועוד מקומות.

וברקורד העשייה העצומה גם הופעת ענק בכפר הס עם מאות רוקדים, בקיבוץ משמרות להקה בהופעת ענק, כנסים גדולים בארץ בתקופות שונות. השתלמויות לריקודי עם בשבתות בביכורי העתים ולאחר מכן בשפיים במשך

"המשכתי בשלי וכבר הכנסתי חידוש מהפכני - הקלטת האקורדיון. ואחר כך תעוזה חצופה שלי - טייפ סלילים, חדשנות מאתגרת, ששוב, זכתה למתקפה והתנגדויות של הגוורדיה הוותיקה. קניתי טייפ והקלטתי שירים של זמרים כמו שושנה דמארי ושכמותה. הרגשתי מוקצה, מושמץ וגם יעד לקנאה וצרות עין. נאבקתי וזכיתי לעידוד גורף מצד אשתי מירה, שהייתה גורם חשוב בקידום האג'נדה המהפכנית שהובלתי אז".

"עד אז לוו הריקודים באקורדיון בלבד, משהו משעמם בהחלט. הייתי הראשון שהכניס שירים מוקלטים לרחבת הריקודים. תאר לך כיום חוג ריקודים ללא שירים מוקלטים. זה נשמע הזוי, אבל ככה היה אז וכאמור הייתה זו מלחמה שלי לחולל את השינוי הדרמטי כל כך. אני אז בן 40 ומתחיל אט אט לכבוש את מעמדי בתחום זה בארץ. חרף ההטחות, הטרפודים, התנגדויות הממסד, התחלתי לארגן בעצמי השתלמויות מדריכים. הוצאתי חוברות מקצועיות ולראשונה רישום של ריקודים. כן, הייתי הראשון להשתמש במוזיקה מוקלטת, מהפכה".

וכך, יואב אתה כובש את מקומך הלאומי אפשר לומר. ומה היו פעולותיך לקידום המסרים שלך, הרעיונות הבלתי קונבנציונליים?

"זה לא היה פשוט ללכת נגד הממסד ההסתדרותי. פתחתי חוג במועצת פועלי רמת גן, ערכתי השתלמויות ומיד קיבלו מנהלי האולם מכתב איום לסגירת המקום, למנוע עבודה מהמורד אשריאל. עברתי לאולם של ויצ"ו והנה גם שם קיבלו מכתב איום מההסתדרות שהשפיעה כגורם חיצוני אבל בעל השפעה. ניסיתי את עיריית תל אביב באולם ביכורי העתים. עוזי אדורם מהעירייה דווקא תמך בי ולא שעה לטלפון מאיים מההסתדרות".



להקת מחול פעמי אביב בחזרות 1969



מדגים בנגיגור עם רקפת

סיפרת על ההשתלמויות שיצרת, כמודל חדשני לאותה תקופה, איך זה התקבל?

"גם כאן נתקלתי בהתנגדויות, בעיקר מן הממסד שהוא 'המדור לריקודי עם' בהסתדרות. מה פתאום משהו מעז לקרוא תיגר על המונופול ההסתדרותי?! אבל התעקשתי ועשיתי. זו הייתה השתלמות פרטית ראשונה. ואז באו אחרים ומצאו דרך לחקות אותי. ביניהם **מישאל ועמנואל** שארגנו השתלמויות משלהם, נפרדות ממני. לא ראיתי בזה תחרות, להיפך, עודדתי את זה כי זה תרם לעניין כולו. השתלמות כזאת שלי נערכה בשבת מבוקר עד אחה"צ בה לימדתי 6 ריקודים חדשים ועוד חזרה על 4 ריקודים קודמים. 4 השתלמויות כאלה בשנה היוו מהפכה ותרמו המון לקידום הנושא בארץ."

עוד שאלה ספציפית, יואב, סדר הרוקדים בחוג עצמו, מעגלים, מיקומים?

"אצלי בחוג הייתה משמעת חזקה. מקובל שהטובים/יודעים רוקדים באמצע שיהיו גם מודל לחיקוי אם צריך. כיום אין בכלל משמעת וכל אחד עושה מה שבא לו. (על פי הנראה בחוגים כיום, המעגל האמצעי מצטיין דווקא בחוסר מיומנות וידע, במין שאיפות התבלטות מגוחכות ד.ב.א.)."

חדשנות ומאבקים

כאמור, במוקד עשייתו הריקודית של אשריא היא המאבק לחדשנות שלו. כדוגמה הוא מביא את הריקוד הכל-כך מזוהה איתו "ערב בא". הוא מספר שב-1960, כאשר לימד אותו לראשונה, עמדה **גורית קדמן** באמצע והטיחה: קיטש וקשקוש! ויואב אומר על כך: "אני חיפשתי משהו שקט במעגל עם צעדי חילוף ושיכול משהו אחר מצעד תימני, ואחר מאד מהדבקות והריצות שהיו נהוגות בריקודי העם של אז, משהו שמביע יופי מיוחד."

שנים רבות בהן עזרתי ותמכתי ביוצרי ריקודי עם צעירים. הוזמנתי לאולפן מדריכים והופעות אורח בחוגים של מדריכים מרכזיים כמו אבנר נעים, **ירון כרמל, גדי ביטון, אבי פרץ, רוני סימנטוב, משה תלם, שלמה ממון.**

בפסטיבל כרמיאל, לבקשתו של **כרמון**, הריקיד 4 שנים, ייסד את תרבות ההרקדות ההמוניות בשיתוף יוצרים ומרקידים מכל ארץ. שימש גם כשופט בתחרויות והופעות בפסטיבל.

יואב שימש שליח ישראל בווינה בין מחנות העקורים אחרי השואה, בהרקדות והעלאת המורל. בקהילה היהודית בבודפשט ארגן איסוף כספים לקניית נעליים לנצרכים של התקופה ההיא. "יחפים רקדו שם", מספר יואב.

יואב, חוגי דובנוב שלך היו שם דבר. מה המיוחד בהם, שככה הם זכורים לעם ישאל הרוקד?

"זה לא קיים היום, כל יום חוג, כל יום, כל השבוע! בשבע 'מתחילים' בתשע 'מתקדמים'. היה צפוף, צפוף מאד, הגיעו המונים. נוצרה אווירה חברתית אינטימית בין האנשים, נותנים ידיים בריקודי מעגל, בלי חוכמות כי ככה צריך לרקוד! כעין משפחה גדולה וקרובה. והעיקר - רק ריקודים טובים, חומר נבחר, בלי שמלצים. ריקודים מלהיבים, שמחים, מקרבים. ובנוסף - החגים והטיוילים המשותפים, לגיבוש ואחוות מחוללים."

וכיכר מלכי ישראל (כיכר רבין היום), יואב?

"את זה למדתי בחו"ל, ריקודים המוניים ברחובות ובכיכרות. עם מירה רעייתי יצרנו את המודל הזה. בעידודו של ראש העיר **צ'יץ'** הוקמה במה ותאורה והרקדנו המונים. אמרו לי אז שהיו בכיכר 3,000 רוקדים. הגיעו אוטובוסים מכל הארץ. וגם כאן, רק חומר רפרטוארי טוב. זאת הייתה הצלחה עצומה. ומירה, הקפידה על כל תנועה עם כושר הארגון האדיר שלה, כולנו הערצנו אותה."



בהרקדת "עונג שבת" החודשית בניגור בהדרכת יאיר בינו

"התנועות הנכונות פשוטות, הריקוד בנוי פשוט וקל לרקוד, בלי תנועות בלט, אבל - לא פשטני. הפשטות ולא הפשטנות הוא סוד קסמו של הריקוד הטוב. מתחייבת טכניקה ליצירת ריקוד, זה לא סתם עוד צעד כזה או אחר." "לא נכון להציף את השטח בריקוד אחרי ריקוד. רצויה סלקטיביות, ואם התכונות שהזכרתי כאן לא מתקיימות בריקוד, מוטב לו שלא יעלה על הפרקט.

אז מה יהיה, יואב?

"נחוצה רמה תרבותית גבוהה לחומר הנוצר. גם להתאים לצעירים עם סגנון בקצב הרוק. למעשה אין כיום מה שנקרא 'פולקלור'. יש כל מיני סוגי 'פולקלור' אפילו באותה מדינה בתוך אותו עם, אז הריקודים צריכים להתאים לרצון העם או החברה עבורם הם נוצרים. ושיחזור לתת ידיים, זה מבחן חברתי חברי, אחרת הרי אפשר לרקוד בבית לבד. 70 שנה למדינה ואינני יודע לאן אנו הולכים עם המחול הישראלי-ריקודי העם שלנו. אני לא כל-כך אופטימי!"



"וגם שגיאות עשיתי", מדגיש יואב בראיון המפוכח כאן. "למשל הריקוד שגם הוא מאד מזוהה אתי 'חד מחרב', שכמו הרבה ריקודים שלי לוו על ידי גיל אלדמע, הוא ריקוד גרוע. כן, עשיתי המון שגיאות בדרך לתהילה, בדרך המרדנות שלי. אבל כשעושים, הרי תמיד העשייה מלווה בטעויות ושגיאות לרוב".

ועכשיו, יואב, ממרום גילך, וממרום ניסיוןך העצום, וגם ממרום תהילתך (המוצדקת), מה תגיד לנו על תנועת ריקודי העם כיום, על היצירות הריקודיות של היום, על ההיצף של הכמות, על האיכות, על המרקידים והמחברים. ועל העתיד כמובן?

"במהלך חיי חיברתי כ-300 ריקודים. להערכתי 40 מהם שורדים עד היום, זה המון. הריקוד הראשון שלי היה 'טעם המן' של המלחין והמשורר יצחק אליהו נבון אמר לי תודה".

"גם אפי נצר הודה לי על הריקוד 'קוראים לנו ללכת', אלה פופולריים עד היום וזה מעיד משהו על מהותם של הריקודים הללו. כן, ריקוד צריך להיות כזה שאנשים יאהבו אותו, ועל המחבר לדעת מה אנשים אוהבים. לכן חשובה ביקורת מקצועית, מעשית. גם הרבה ביקורת עצמית".

"כשאדם רוקד צריך שיהיה לו סיפוק נפשי, עליו להתרגש, לאהוב את הצעדים, המוסיקה, התנועה, את בת או בן הזוג. המחבר עצמו צריך להתרגש מהמנגינה והרוקד צריך להתלהב, ליהנות ולהתרגש גם הוא".

"אני חיפשתי משהו שקט במעגל עם צעדי חילוף ושיכול משהו אחר מצעד תימני, ואחר מאד מהדבקות והריצות שהיו נהוגות בריקודי העם של אז, משהו שמביע יופי מיוחד"



אתי אריאלי



**"זוהר" (...)
היחידה בארץ
שברוקוד שלה
עשר שנים של
הדרכת ריקודי
עם בכיסאות
גלגלים וחמש
עשרה שנים
הרקדת
עיוורים."**

זוהר, המדריכה המיומנת והנמרצת, אישה מיוחדת בעלת תעצומות אנרגיה מדהימות - רבת פעלים. מורה לחינוך גופני וספורטאית, מטפלת ברפואה משלימה: שיאצו, מסג' אורטופדי, רפלקסולוגיה ועוד. היחידה בארץ שברוקוד שלה עשר שנים של הדרכת ריקודי עם בכיסאות גלגלים וחמש עשרה שנים הרקדת עיוורים. הרקידה בפסטיבל כרמיאל, הרקידה קבוצות בחיפה, בחולון ובראשון לציון ועתה ברמת גן. אישה נמרצת, פתוחה, מחבקת.

דרך ההרקדה, מציינת זוהר, היא מממשת שתי יכולות החשובות לה - את היכולת לעזור והיכולת להשפיע. את הנטייה, שלה להיפראקטיביות ודברנות הפכה מחולשה לעוצמה ובכך מימשה את עצמה בתחביב הזה היקר לה, "הבייבי" שלה.

לאחר מפגש ההתכנסות, עוברים לחדר השני ורוקדים בתחילה, מסודרים במעגל, החברים מציגים עצמם בשם על מנת שכולם ידעו מי עומד לידם ומתמקמים על מנת שלכולם יהיה נוח עם העומד לידם.

הידיים אוחזות אלה באלה, הרגליים מבצעות את הריקוד, הפנים זוהרות באור של שמחה והתלהבות, והחברים מצטרפים בשירה עליזה למוסיקה. מרקדים ומקפצים, סובבים ומחייכים.

במעגל עליו וקופצני רוקדים עיוור לצד רואה, רואה לצד עיוור, כל העת אוחזים ידיים וכך מרגישים לקויי הראיה את התנועה, את הקצב, את הכיוון, ובנוסף להנחיותיה של זוהר, שומעים את עקביה הנוקשים ברצפה ובכך מופעלים

בר עם כניסתי לשביל הגישה למרכז מרש"ל (מרכז רב שירותים לעיוור) ברמת גן משכו אותי פנימה. הצלילים העליזים של שירי ארץ ישראל היפה. הצצה לאולם גילתה מעגל רוקדים נלהבים.

לא קשה היה לזהות את זוהר המדריכה. גבוהה ומרשימה, בנעלי העקב, מנחה בדיבור נמרץ: "ארבעה צעדים קדימה, שיכול לאחור, סיבוב ימינה. וקדימה..."

הקבוצה, המונה כעשרים אנשים, נפגשת אחת לשבוע ביום שני. חבורה מיוחדת במינה, גילאי חמישים עד שבעים, המחצית האחת - עם לקויות ראייה ברמות שונות - כבדי ראייה, בעיוורון מלא, אחת המלווה בכלב נחיה, אחרים נעזרים במקל נחיה. אחדים מגיעים ברגל, יש הנעזרים בתחבורה הציבורית או בהסעה עם החברים המתנדבים. והמחצית השנייה של הרוקדים הם מתנדבים המגיעים לרקוד עמם בצוותא.

האווירה בין כולם חמה ומשפחתית, המאפיינת חבורה שלה ותק של היכרות ארוכה, חיובית ונעימה. מתכנסים לכוס קפה תחילה, מכינים זה לזה משקה, כבר יודעים איזה משקה מועדף וכמה סוכר להוסיף, מתבדחים ומספרים את חוויות השבוע.

כאן חוגגים ימי הולדת לחברים, כאשר בעלי השמחה עם זר על הראש, כאן מציינים את החגים הקרבים בשירה ובברכה. כאן מכירים את הסיפורים האישיים, את השמחות, את הקשיים.

גדי קופרט, המתנדב המגיע לרקוד עם העיוורים, איש של נתינה, גם בתחומים נוספים, ורקדן ותיק, מציין כי הריקוד כאן מעניק לו סיפוק עצום והנאה, לא ידע עד כמה זה מיוחד, עד שהתנסה בחוויה. על אף שהוא רוקד גם בקבוצות אחרות, כאן הוא מרגיש התרוממות רוח מיוחדת. **רותי מכלוף**, שהפסיקה לרקוד במשך שנים רבות עקב בעיית הראיה, הופתעה לשמוע כי יש חוגים של ריקודים עם משותפים לעיוורים ורואים. מתנדב בשם **רפי**, מסייע לה ומביא אותה למרש"ל מדי יום שני. רותי מגיעה לחוג בהתלהבות ושמחה מאוד להיות חלק מהקבוצה הייחודית.

אריק לובוביץ, שפרש לאחרונה מהעבודה ומתנדב בנוסף גם בתחומים אחרים, עם אוטיסטיים ובעלי נכויות אחרות בספורט אתגרי, מגיע לכאן בכיף כי הדבר "עושה לו טוב בלב". אריק מעיד כי ההתנסות שינתה אצלו את הפרופורציה לחיים. היום הוא מודע לקשיי העיוורים הן בנגישות והן בניידות. הוא מרגיש שהוא תורם ונהנה מכך עד מאוד.

אבנר ג'ירפי, שמתנדב אף הוא גם בנושאים נוספים עם בני נוער, ומסייע למשפחות במצוקה, רוקד מזה שנים, בעבר גם עם כסאות גלגלים, מתרגש בכל פעם מחדש להגיע לכאן, ועושה זאת בחיוך ואהבה, הנאה וסיפוק. לעיתים הוא רוקד תוך עצימת עיניים על מנת לנסות להרגיש את העיוורים. אבנר מתייחס לעיוורים שלצידו כאילו הם רואים. לדבריו הם רואים את הנשמה של האדם שלצידם.

אלה וויא שרוקדת עם בעלה גם בחוגים של רוקדים רואים, מציינת כי לולא המתנדב המסיע אותה לחוג, לא הייתה מגיעה לרקוד בקבוצה. כאשר אלה רוקדת, אף אחד לא יוכל לזהות כי היא עיוורת. צעדיה מדויקים, תנועותיה בטוחות. היא חשה את המוסיקה והריקוד בכל רמ"ח איבריה.

גם "הומור שחור" חביב מכבב באווירה המיוחדת, כאשר הצטרפתי למעגל והתוודיתי בפניהם שאני "מתבלבלת בצעדים", ניחם אותה העיוור שאחז בידו: "תרגישי בנוח, אני לא רואה..."

כל פגישה מסתיימת כאשר המעגל מתהדק, מניחים ידיים אחד על כתפי השני במעגל, מתנועעים בקצב ימינה ושמאלה יחד ושרים בהתלהבות את השיר "חברים": "חבר אחד לימד אותי לשיר, חבר אחר לימד אותי לשמוח... מכל החברים שלי קיבלתי את הטוב, את החיוך נתן לי החבר הכי קרוב".

אני, מצטרפת למעגל המחבק, דמעות התרגשות זולגות על לחיי מבלי ליתן את הדעת, הראיה מיטשטשת. איזו חבורה נפלאה!!

החושים האחרים, מלבד הראיה, והריקוד זורם ושואב את כולם בהתלהבות ושמחה.

השמחה וההתלהבות ניכרים באווירה המיוחדת. משיחות עם המשתתפים ניכרת שמחתם להגיע מדי שבוע למפגש החברתי המרגש, לריקודים בצוותא.

דורון בן-ציון, עיוור, מגיע בכוחות עצמו למרכז מספר פעמים בשבוע ומאוד נהנה מפעילויות שונות ובעיקר מהריקוד. לאחר פעמיים בהן הגיע להתנסות, התאהב בריקוד ומאז אינו מחמיץ אף פגישה. מודע לכך שלמתנדבים מקום חשוב בחוג.



הורה אור ברמת גן



הורה אור רוקדת ונהנת

**במעגל רוקדים
 עיוור לצד רואה,
 רואה לצד
 עיוור, כל העת
 אוחזים ידיים,
 וכך מרגישים
 לקווי הראיה
 את התנועה, את
 הקצב, את הכיוון**



הורה אור קפה ויום הולדת

מתי גולדשמיט,
יהודית ברין אינגבר
וג'יל גרמן
תרגום לעברית:
שני קרני אדוקולטי



מתי גולדשמיט¹

חוגים ברוח יהודית מחול באירופה, היישוב וישראל

קיץ של יידיש בווימאר או YSW (Yiddish Summer Weimar), התקיים בווימאר, גרמניה בתאריכים ה-15.7.17 עד ה-12.8.17. **ד"ר אלן ברן** ייסד את התכנית ב-1999 והוא גם מנהלה האמנותי. האוצר של YSW היה **אנדראס שמיטגס**. בבנייתם את התכנית ברן ושמיטגס היו מעוניינים בחקירת הקשרים התרבותיים בין אירופה, המזרח התיכון, צפון ודרום אמריקה. הנושא המיוחד ל-2017 היה "ישראל האחרת: ראיית התפוצות הנסתרות מעין" כפי שמצויין בעלון של YSW "ישראל כיום היא גם בית לקשת תרבויות שהותקו ממקומם ברחבי העולם. תרבות היידיש עם מסורתה האירופאית היא רק אחת מהן... בקיץ זה נכנס לעומקו המורכב והמדהים של עולם בינתרבותי זה".

תכנית מלאה של סדנאות מחול ומוזיקה, הרצאות והופעות הוצעו לקהל הרחב. שבוע המחול רמז לגיוון עם דבקה ערבית שנלמדה ע"י **מדהאת אלדאבאל**, ריקוד חסידי שנלמד על ידי **ג'יל גרמן**, ריקוד יידיש שנלמד על ידי **אנדראס שמיטגס** וריקודי פולקלור ישראלי מוקדמים שנלמדו על ידי **יהודית ברין אינגבר**. **מתי גולדשמיט** כתב מאמר על YSW המודפס להלן בתוספת מידע נוסף על הריקודים המובא על ידי **ג'יל גרמן ויהודית ברין אינגבר**. ברין אינגבר אף הוסיפה את הרהוריה לגבי חוויותיה בהוראת סדנאות מחול לאחרונה במכללת הגליל המערבי בעכו, ישראל.

טבעו רב הפנים של מחול הפולקלור הישראלי

שלא הושפעו מצווים אלו - יכולים היו למלא את החללים שנוצרו. עד 1930 בקרוב, מוזיקת הכליזמר שאינה ליטורגית (המתוארכת סביב המאה ה-15 כגון פריילעך או בולגר) נחשבה כמוזיקת ריקוד בלבד. יהודים מהעלייה השנייה והשלישית באו בעיקר מרוסיה ופולין (גלי עלייה לפלסטניה ב-1904-1914 וב-1919-1923). הם הצטיינו במחול-במה קלאסי כמו **ברוך אנדתי** מאודסה, או שהיו רקדני פולקלור שהביאו ריקודי פולקלור ממקום מוצאם כמו פולקה, רונדו או קרקוביאק. ההורה מקורה ברומניה ושונתה לצורה פשוטה יותר שהפכה בהמשך לריקוד היהודי הלאומי בפלסטניה. כבר בשנות העשרים התקיימו במושב בן שמן חגיגות שכללו ריקודים מסוג זה. בשני העשורים הבאים, מהגרים ובעיקר ממדינות דוברות גרמנית, הם שיעצבו את סצנת ריקודי העם בפלסטניה ולימים, ישראל. במאמר שכתרתו "ריקוד עממי" בעיתון היומי דבר

השנה מארגניו של "קיץ יידיש" בווימאר שאלו את עצמם שתי שאלות מאוד מעניינות ומחייבות: אילו תרבויות מחול מלבד החסידית והערבית היו בעלות השפעה משמעותית על מחול הפולקלור הישראלי, ומה התפקיד אותו משחק כאן מחול היידיש בעבר ובהווה? בנוסף, הם כיוונו לגלות, איך למראית עין השפיע מחול היידיש על גל שלם של כוריאוגרפיות לריקודים ישראלים בשנות השלושים והארבעים. מזמנים תנכיים ועד לעצם היום הזה, מחול היה מרכיב יסודי בהתפתחות יהודית חברתית-תרבותית. למעשה, יהודים תמיד רקדו: חישובו, למשל, על עם ישראל רוקד סביב עגל הזהב (לא הריקוד עצמו היה מגונה אלא עגל הזהב שהיה במרכזו) או על ריקודה של מרים לאחר חציית ים סוף, המתאור ביציאת מצרים. בזמן שצווי הכנסייה כבר מימי הבניים הטילו מגבלות ניכרות על מחול נוצרי, משמעות הדבר הייתה שהיהודים -

שטורמן, גורית קדמן, שרה לוי-תנאי, ירדנה כהן, טובה צימבל, זאב חבצלת, ושלוש חרמון שהיו נחושים להציג עצמאות תרבותית דרך יצירת ריקודי עם חדשים כבשאר האומות.

בין עבודותיהם הפופולאריות עד היום נמצא את הורה אגדתי, קומה אחא, היי הרמוניקה ומחול עובדיה, כדי לצטט את קדמן: "מקורו של מחול הפולקלור הישראלי המודרני צריך לשכון "באדמה", בעבודה ובהחייאתה המחודשת של האומה היהודית", בזמן שמילות השירים מתייחסות לנופי פלסטינה, לחקלאות ולקשרים לאדמה ולאחוות לוחמים.

כך, למרות שהמחול עצמו הינו החשוב ביותר, עדיין היה זה חינוי לתרגם אומנות זו למרכיב לאומי מאחד. בסביבה הסוציאלית והחילונית של הקיבוצים, טקסטים דתיים וחגיגות תנכיות היוו מכנה משותף יחיד בין כל המהגרים, ומשום כך היו לא יותר מאמצעי להשגת מטרה.



השפעות חסידיות ותימניות מאודסה וצנעה

שני סגנונות הריקוד היחידים מהתפוצות שהינם יהודיים אתנולוגית עשו דרכם אל הכוריאוגרפיות החדשות. כלומר, עוד היום אלמנטים חסידיים עדיין נראים - גם אם באופן שאינו סדיר - במה שעתה נקרא "ריקודי עם ישראליים", למרות שהשרל"ה או השר - שבוצעו בכינוס הארצי השני לריקודי עם בקיבוץ דליה ב-20 ביוני 1947 והוצגו כ"ריקודי התפוצות" - נפלו ברובם לתהום הנשיה.

ב-5 באוגוסט 1938, **גרטרוז (גרט) קאופמן**, ילידת לייפציג, גרמניה, קראה להחלפת ריקודי הפולקלור של התפוצות. קאופמן, רצתה ריקודים ילידי המקום שיווצרו על ידי העולים, במקום מה שהיה בעיקר ריקודים ממזרח אירופה. אבני הפינה הרגילות של אומה במובן האירופאי כללו שפה, ספרות, ותיאטרון - כל אלה בשפת העברית המחודשת, בתוספת מוזיקה חדשה וציור (האחרון בעיקר בהשראת נושאים תנכיים), לאלה כעת יצטרף גם המחול.

ב-1944, באמצע המלחמה, נערך בקיבוץ פסטיבל וכנס מחול בנושא ריקודי עם

עד 1940 לערך, סביבת המחול היצירתי של המהגרים היהודים במנדט הבריטי בפלסטינה הייתה מוגבלת למחול תיאטרלי, ובעיקר למחול אקספרסיוניסטי ואקספרסיבי, במיוחד על ידי **לאה ברגשטיין, גרטרוז קראוס ומשפחת אורנשטיין**, אך גם אחרים.

באותו הזמן, נעשו כוריאוגרפיות לריקודי במה במגזר החילוני של תנועת הקיבוצים. ריקודים אלה בוצעו בעיקר עם תלבושות תנכיות אבסורדיות והושפעו בעיקר מפסטיבלים דתיים בלוח השנה היהודי כגון חגיגת שבועות, סוכות וכו'.

הריקוד ושאתם מים, שהוצג ביוני 1937 על ידי **אלזה דובלון** (אשר היגרה ארצה שנה קודם לכן ממונטאבאור, גרמניה) עם להקת המחול שלה בקיבוץ נען, יכול להיראות כאב טיפוס. בהשראת מציאת מים ליד הקיבוץ, אחר שנים של חיפושים. מילות השיר נלקחו הישר מהתנ"ך: "ושאתם מים בששון ממעיני השועה" (ישעיהו י"ב, ג).

למרות שלא ניתן עוד לקבוע בביטחון מוחלט מתי בדיוק העולים היהודים יצרו את ריקוד העם "יליד המקום" הראשון בשנים שלאחר 1940, הקונצנזוס הוא שלידתו של ריקוד עם לאומי התרחשה שלא מאוחר מ"הכינוס האצרי הראשון למחולות עם" (מתוך חמישה) שנערך בקיבוץ דליה ב-14-15 ביולי 1944. כמובן שבמחצית הראשונה של המאה העשרים, לא יכלו להיות ריקודים "ישראליים" אלא כאלה שיצירתם משויכת לפלסטינה והם משויכים כריקודים "פלסטינאים" (על פי האנלוגיה של ריקודים יוונים מיוון).

מצד שני, המושג של ריקודים עבריים היה קיים ללא עוררין - המילה "עברי" שימשה לעיתים תכופות למדי כמילה נרדפת ל'יהודי' בתקופה המאוחרת של המנדט הבריטי. כך למשל, בעמוד הראשי של העיתון "ידיעות אחרונות" בגיליון של ה-14 במאי 1948, יום בו ישראל הכריזה על עצמאותה, ניתן לקרוא מושגים כגון "מולדת עברית" או "מדינה וממשלה עברית" בהתייחסות להכרזת העצמאות (גליון מס. 4030).²

הדור הראשון של הכוריאוגרפים כלל אומנים כגון **רבקה**



מחול מישראל לסדנאות ולאחר מכן לטיולים מאורגנים לישראל תוך מתן דגש על טיולים רגליים וריקודי עם. בערים רבות בגרמניה, יש כיום קבוצות קטנות של ריקודי עם ישראלים הפועלות בצורה עצמאית למדי. מעניין כי כמעט ואין בהן משתתפים יהודים. בגרמניה, ריקודי עם ישראלים לא היו קיימים לולא הגרמנים (שאינם יהודים).

אך מה לגבי "ריקוד היידיש" שמארגני "קיץ של יידיש בווימאר" דיברו עליו? מעניין כי מושג זה אינו נמצא בספרות בניגוד לתיאטרון/קולנוע יידיש או ספרות יידיש. אפילו באיציקלופדיית יווא ליהודים במזרח אירופה (YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe Gershon David Hundert ed., Yale University Press, 2008 Yidisher Visnshaftlekher Institut) שנוסד ב-1925 בוילנה (אז פולין), והיום מבוסס בעיר ניו-יורק, לא שמעו על מושג זה. מסקרן ללמוד איך ז'אנר של מחול שטבע את מטבע הלשון החדש 'ריקוד יידיש' - מצא דרכו לסגנון ריקודי עם שבתקופה המדוברת, בין 1930-1949 היה קיים פחות משנתיים תחת שמו המוזכר כאן, ריקודי עם ישראלים - ובאופן מוכח נקרא 'פלסטיני' לכל היותר שמונה עד עשר שנים.

ספרות נוספת:

- Berk, Fred, ed., Ha-Rikud, The Jewish Dance, Union of American Hebrew Congregations, 1972.
Berk, Fred with Reimer, Susan, ed., Machol Ha'am. Dance of the Jewish People, American Zionist Youth Foundation, 1978.
Goldschmidt, Matti, The Bible in Israeli Folk Dances, Viersen, 2001.
Ingber, Judith Brin, ed., Seeing Israeli and Jewish Dance, Wayne State University Press, Detroit 2011.

הערות שוליים של מתי גולדשמיט:

- 1 כפי שפורסם במקור בגרמנית ב-Folker 20 (2017), גליון מס' 4, ע' 62-64, תחת הכותרת 'Alles begann in Palästina - Der israelische Tanz in seinen Anfängen und dessen Vorläufer' (הכל התחיל בפלסטינה).
2 דוגמה נוספת היא הבולים הראשונים שהונפקו על ידי מדינת ישראל - כבר היו במלאי מיד לאחר הכרזת העצמאות - נשאו את המילים "דואר עברי" גם בערבית וגם בעיברית.

הסיפור שונה לגבי האלמנט התימני אשר כוריאוגרפים ממרכז אירופה ראו בו אקזוטי, והאמינו כי הוא הדומה ביותר לצעדי המחול התנכיים. למרות שעזי זמרתת יה אינו מאוד פופולרי כיום עקב היותו קשה באופן יחסי, קשה לדמיין את ריקודי העם הישראליים המודרניים ללא ה'צעד התימני'. כמו ישראל עצמה, מחול הפולקלור הישראלי נמצא בשינוי מתמיד ובשונה לחלוטין ממחולות הפולקלור של מדינות אחרות, שמטרתם הינה לשמר מסורות ישנות ללא שינוי.

מחול הפולקלור הישראלי לא היה קיים בגרמניה ללא הגרמנים (שאינם יהודים)

רק מ-1980 והלאה נעשו בגרמניה ניסיונות טנטיביים להכרת ריקודי עם ישראלים בין ריקודי העם הבינלאומיים. הזמנתם של כוריאוגרפים כמו **רבקה שטרומן ומושיקו הלוי**, וייסודו של הישראלישס טאנצהאוס Israelisches Tanzhaus (ITH) ב-1992 במינכן סימנו נקודת מפנה. ה-ITH הזמין עד היום מעל לחמישים כוריאוגרפים ואמני



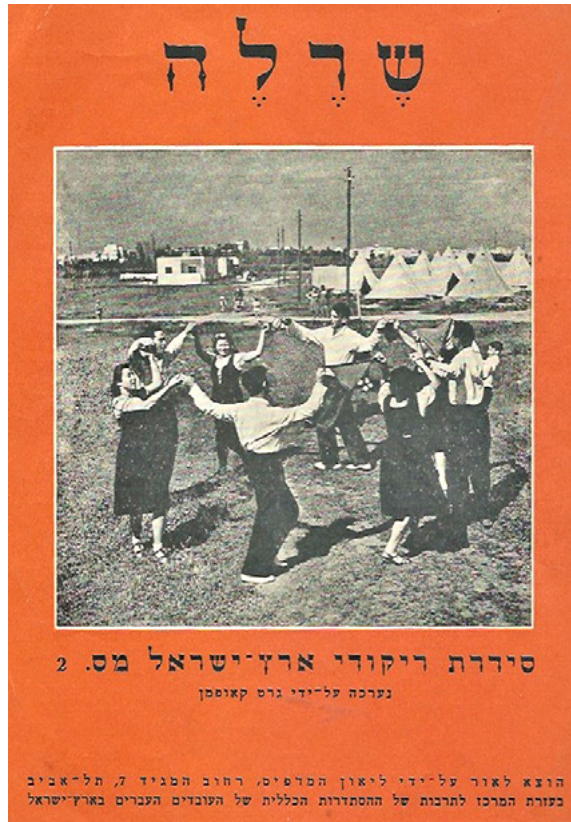
זוג ישראלי רוקד. מתוך כריכת ספרה של רותי אשכנזי, סיפור מחולות העם בדליה



"שני סגנונות הריקוד היחידים מהתפוצות שהם יהודיים אתנולוגית עשו דרכם אל הכוריאוגרפיות החדשות. כלומר, עוד היום אלמנטים חסידיים עדיין נראים - גם אם באופן שאינו סדיר - במה שעתה נקרא 'ריקודי עם ישראלים'...

מידע רלוונטי נוסף

יהודית ברין אינגבר
וג'יל גרמן



את השרל'ה של קדמן בז'אנר המחול הרחב יותר. ג'יל הוסיפה כי מקורות מן המאה העשרים המוקדמת מציינים כי השר וריקודי זוגות דומים אחרים בוצעו רק בקהילה הדתית ועל ידי נשים או נערות בלבד.¹

בדיונה בהיסטוריה של השר, ג'יל ציטטה מכתב שנכתב על ידי פולקלוריסט היידיש **שמואל זניל פיפ** ב-1936: "השם שרל'ה הינו צורת הקטנה ל'שר' או 'שיר' הישנים שהיו נרקדים בחתונות ע" שתי שורות הפונות זו לזו. תוך כדי שירה השורות היו מתקרבות ומתרחקות זו מזו... בדומה לאחד הריקודים הפולניים הלאומיים, הפולונייז.² כהוכחה שתצורה ישנה של השר נרקדה בשורות באופן עיקבי אצל החסידים, גרמן מצטטת את **צבי פרידהבר**: "ניתן לשאול, איפה ה'שר' וה'שרל'ה' אשר שניהם ידועים היטב ומתוייגים באופן מוכר כ'ריקודים חסידיים'? - בברור אילו אינם ריקודים חסידיים אמיתיים. ההיפך הוא הנכון, הקהילה החסידית כלל אינה מקבלת אותם מכיוון שהפכו לריקודים משותפים הנרקדים על ידי גברים ונשים יחדיו. אך כן קיימים ריקודי 'שר' הנרקדים על ידי תלמידי ישיבות בצורת ריקודי שורות.³

על פי גרמן, שתי צורות של השר הקשורות זו בזו ומבוצעות בקהילה החסידית בשני טורים/שורות longways sets קשורות באופן ישיר לריקודי עם ישראלים: hakhnoe

ב-2017 YSW, האוצר אנדראס שמיטגס היה מאוד מעוניין באיתור אלמנטים מתרבות היידיש בהתפתחות מחול הפולקלור הישראלי, אך זו התבררה כמשימה לא פשוטה. היוצרים המוקדמים היו נחושים להפנות גםם להשפעות האירופאיות.

לפני הכרזת מדינת ישראל הגיעו חיילים מהפלמ"ח ל**רבקה שטורמן**, שהייתה ידועה היטב בשל ריקודיה רבי הדמיון בקיבוץ עין חרוד וביקשו ממנה ליצור כמה ריקודים חפים ממה שהם קראו "השפעות בורגניות של ריקודי נשף כגון הוואלס הוינאי". פתרונה של שטורמן היה ביצירת דודי לי שהפך בהמשך לריקוד זוגות אהוב.

ומה לגבי ריקודי הקהילה היהודית של טרום מדינת ישראל וההשפעות עליה המסורת האירופאית היהודית? מה ניתן היה לראות מהמסורת החסידית, כפי ששמיטגס קיווה לבסס?

ראשית, ניתן להתבונן בריקודי החתונה מכיוון שהקהילה היהודית כולה הייתה רוקדת לאחר טכס החופה. אין זה משנה לאיזו קהילה יהודית בתפוצות הינך שייך - תימנים, מרוקאים, רוסים, גרמנים, בשטייטל (עיירה מזרח אירופאית קטנה) או במלאח (בדומה לגטו הייתה זו שכונה יהודית מגודרת במרוקו) או במקומות אחרים.

בכל מקום בו חיו יהודים הם תמיד רקדו בחתונותיהם. כל הקהילות פירשו את משנת התלמוד לגבי נישואין בכתובות (ז' א), שם נאמר כי היהודים מחוייבים לרקוד בכדי להבטיח את שמחת הכלה. בעקבות זאת, אין ספור ריקודים שונים התפתחו תוך כך שהיהודים ממלאים את דרישת התלמוד ואת מצוות הריקוד. משום כך, ריקודי הקהילה היהודית המזרח אירופאית בהקשר החתונה נודעו כמצווה טאנץ - לא כריקודים של רצון טוב, אלא כאלו הממלאים מצווה. דוגמה לריקוד שכזה הוא השרל'ה.

מזל הוא כי **גרט קאופמן**, (שבהמשך נודעה כ**גורית קדמן**), יצרה סדרת עלונים בשם "סדרת ריקודי עם מפלסטינה" שהודפסו באנגלית ובעברית, מה שעזר בהפצת ריקודים אלו ביישוב ובחו"ל. ההשפעה העיקרית ממסורת יהודי אירופה שנרקדה גם על ידי היהודים החילונים, הייתה השרל'ה אותו גורית קדמן תיעדה בגיליון מס' 2 של העלון שלה משנת, 1949 שנקרא בפשטות, שרל'ה. קדמן מתארת את ההיסטוריה, המוזיקה והתצורה (כולל דמויות משורטטות) בשלושה חלקים הבנויים מחמש או שש צורות בכל חלק. ריקוד זה חודש ב-2017 YSW על ידי **שמיטגס** בעזרתם של שאר מדריכי הריקוד.

ג'יל גרמן, אשר תיעדה סגנונות ריקודים חסידיים אצל נשים ואצל גברים, לימדה גם היא צורות של שר (כיצד מרקדים וכ"ו) הנרקדים על ידי יהודים דתיים, בכדי למקם



רוקדים
גיליון 99 | יולי 2018

קדמן הייתה מנהיגה חזקה וכריזמטית אשר היוותה השראה לאינספור רקדנים, יוצרי ריקודי עם וכוריאוגרפים להצטרף לתנועת ריקודי העם הישראליים. קדמן לימדה ריקודי עם במושב בן-שמן, שהיה אחד המושבים הראשונים שנוסדו על אדמות קק"ל. היה שם מרכיב חקלאי אך המושב בעיקר התפרסם בשל כפר הנוער שלו שהחל ב-1906 כבית יתומים לקורבנות פוגרום קישיניב ברוסיה הקיסרית. מנהל כפר הנוער ובית הספר החקלאי, **זיגפריד להמן** הזמין את קדמן בשנות העשרים ללמד את ילדי כפר הנוער ריקודי עם. כך החלו יחסים ארוכי טווח בין בן-שמן וקדמן.

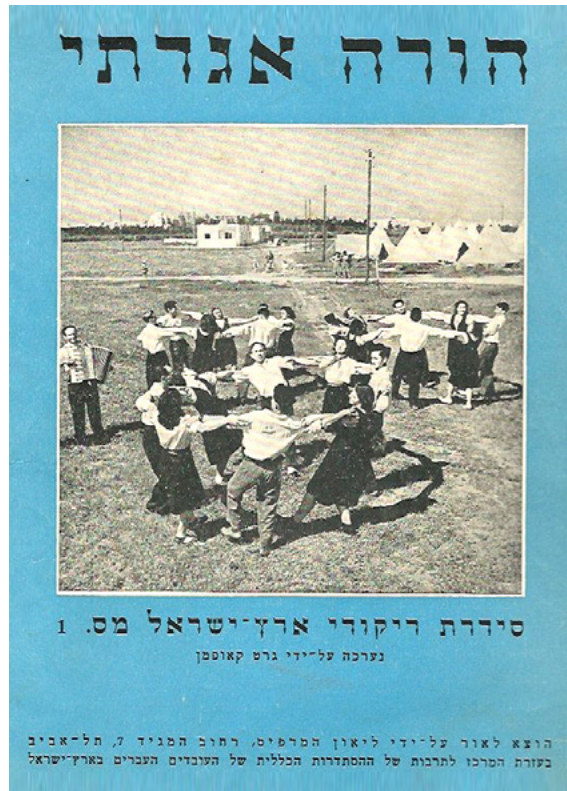
לפני 1940, כבר היו יצירות מפתח של מחול שהפכו לריקודי עם אהובים. אלה כללו את **הורה אנדתי**. על פי "הורה אנדתי" של קדמן בסדרת ריקודי עם מפלסטינה מס' 1, ברוך אנדתי חי בצרף על חופה של תל אביב ליד תיאטרון הפועלים 'אוהל'. השחקנים פנו לאנדתי שהיה ידוע כצייר וכרקדן תיאטרון וביקשו שיצור קבוצת מחול חדשה עבורם. הם חשבו שריקוד קבוצתי יכול להיות דרך מצוינת עבורם להפגיש בין הקהל והמבצעים לאחר הופעותיהם. לבקשתם, ב-1924 אנדתי יצר ריקוד שכזה שבהמשך נודע כהורה אנדתי. קבוצת תיאטרון האוהל הפכה את ריקודו של אנדתי לפופולרי תוך הופעותיהם לאורכו ולרוחבו של היישוב. קדמן כותבת בעלונה כי אנדתי צפה בריקודו מבוצע בפסטיבל דליה ב-1944 ו"בקושי זיהה את יצירתו אך ציין בהנאה מרובה, 'עתה זה הפך לריקוד עם אמיתי עם חיים משל עצמו'".

גיל גלרמן מציינת כי אנסמבל כעת, קבוצת מחול מודרני של גברים יהודים אורתודוקסים (הופיעו בניו-יורק בחורף 2018), שאב השראה מעבודתו של **ברוך אנדתי** ביצירתם "גיבורים". בשנות העשרים, אנדתי יצר ריקודי דיוקנאות של יהודים איתם הופיע ביישוב ובסניור באירופה, ארה"ב ודרום אמריקה. בריקוד התיאטרון שלו אקסטזה חסידית, אנדתי מתאר יהודי חסידי ולובש טלית, בכך גרם לביקורת ובזו מצד הרבנים ביישוב.

גלרמן מציעה כי העניין העקבי בתרבות החסידית ביישוב במהלך שנות העשרים נגלה לכל בהפקות תיאטרון חוזרות של הדיבוק מאת **אנסקי** בתיאטרון הבימה, באגדות פולקלור חסידיות כמקור להפקות אחרות, ובספרות כגון סיפורים מאת **י.ל. פרץ ושי עגנון**.⁷

גלרמן מצטטת את ענת הלמן הטוענת: "למרות שהעלית הלאומית השלטת ברוב הפעילויות התרבותיות בתל-אביב קידמה עיבריות בניגוד ליהודיות, ארצישראליות בניגוד לערכים מהתפוצות, וחילוניות בניגוד לדת, גוונים של היהודי, של התפוצות ושל הדת נכנסו בדלת האחורית, למשל בתצורה של מוסיקה חסידית."

הלמן מציינת: "כינוסי שבת חילוניים שאורגנו על ידי **[חיים נחמן] ביאליק** (עונג שבת)... כללו שירה בציבור של שירים חסידיים."⁸



Der tants הידוע יותר כ-iber un unter (מעל ומתחת), משוּך **לרבי אלימלך מליזנסק** (נפטר בפולין ב-1786) וידוע בישראל כשמונה שרצים. Der Valozhiner tants, קדריל מהעיר הרוסית וולוז'ין, היה אב הטיפוס לריקוד הזוגות הישראלי האהוב יש לנו תיש שנוצר כמשחק ילדים על ידי **יצחק אלתרמן**. **גורית קדמן** הפכה את המשחק לריקוד והוא עוצב שוב לגרסה העכשווית על ידי **רעיה ספיבק** ב-1954 (המילים נכתבו גם הן על ידי יצחק אלתרמן, אביו של **נתן אלתרמן**). למידע נוסף, ראו: Der Hakhnoe Tants.⁴ בניגוד לטענתו של גולדשמיט כי "המושג 'ריקוד יידיש' אינו בנמצא בספרות", גלרמן מציינת את השימוש במונח בכתבתו של מנשה אנגר, אשר כתביו ל-Yiddische Tents פורסמו ב-New York's Jewish Press, כגון Morgn Zhurnal (עיתון בוקר) כבר בשנות החמישים אם לא קודם לכן.⁵ כמו כן, קיימות התייחסויות נוספות ל-Der Valozhiner Tants ול-Hakhnoe Tants.⁶ בנוסף לעלונים החשובים של "סדרת ריקודי עם מפלס-טינה", ייסדה **גורית קדמן** את פסטיבלי המחול שנערכו בקיבוץ דליה ב-1944, 1947, 1951, 1958 ו-1968 (האחרון נערך לכבוד חגיגות ה-20 לעצמאות ישראל). פסטיבלים אלה עוררו את תופעת יצירת ריקודי העם הישראליים. היה נדיר להציג בפסטיבל זה ריקודי עם שהובאו מהתפוצות, בעניין זה בהחלט יצא דופן השרל"ה. ריקוד זה בוצע בפני קהל הפסטיבל בפסטיבל דליה השני על ידי קבוצה של זוגות מהגרים אירופאים מבוגרים אשר קדמן הביאה מבית אבות יהודי.





ג'יל גלרמן משמאל; אלן ברן - מייסד XSW, ויהודית ברין אינגבר מימין בבניין אמנויות הבוהאוס המקורי

בציטוטה את **דליה מנור**, גלרמן טוענת: "בגאווה נזקפת לזכותו של הריקוד החסידי היותו ממשיך הריקוד העתיק מהתנ"ך. הצגת מוזיקה ומחול חסידיים לא כתוצר של תנועה דתית שיצאה ממזרח אירופה אלא כמסורת ששורשיה במקורות האומה העתיקים שמלפני ימי התפוצות, מציינת נסיון נוסף לרתום פרקטיקות יהודיות דתיות ופולקלור לאידאלים ציוניים."

מסכמת וגלרמן: "אחת מחלוצות ריקודי העם הישראליים הפורות ביותר, רבקה שטורמן, כבר שאבה השראה מריקודי חסידים לכוריאוגרפיות שלה. כחלק מחיפושה של שטורמן אחר קשר עם המסורת העיברית העתיקה ופולקלור יהודי 'אותנטי', היא יצרה למשל את ריקוד העם הישראלי זמר עתיק, בהשראת הסגנון החסידי".

מכאן שריקוד חסידי, בין אם בהפקה חסידית, שיח ספרותי, או כל דבר אחר, היה גורם משפיע עיקרי על ריקודי העם והעניין בתרבות החסידית נפרס ביישוב ומחוצה לו בצורה נרחבת למדי.

בזמן שאין עוררין על השפעת התרבות החסידית, קל יותר לאתר את השפעתם של רקדנים אירופאים בעלי רקע אקספרסיוניסטי בהתפתחות ריקודי עם ישראלים. הרבה לפני פסטיבל דליה הראשון ב-1944, מורי חינוך גופני רבים אשר נסיונם כלל את התנועה האקספרסיוניסטית האירופאית במולדתם גרמניה או אוסטריה, היו מעורבים באירועים רבים ביישוב. היו חגיגות מקוריות עם מחול בבתי הספר, בקיבוצים ובערים המתועדות בספרו של **יעקב שביט ושושנה סיטון**, *Staging and Stagers in Modern Jewish Palestine: The Creation of Festive Lore in a New Culture, 1882-1948*, trans. by Chaya Naor, Wayne State University Press, 2004.

דוגמה מובהקת היא הריקוד שנוצר לפני פסטיבלי דליה - מים מים. התפתחות ריקוד זה שנויה במחלוקת, כאשר קדמן טוענת בעלונה סדרת ריקודי עם מפלסטנה מס' 3 שהכוריאוגרפיה אנונימית "כיצירה קיבוצית אמיתית של פלסטנה היהודית, שנולדה בדגניה." הויכוח מתועד בפרק 6 של *Seeing Israeli and Jewish Dance*, Judith Brin Ingber, ed., Wayne State University Press, 2011, page 166, note 19.

אנחנו מסכימות עם גולדשמיט: **אלוה דובלון** יצרה את מים מים ב-1937.

הרקדנים בעבודתה של דובלון היו חברים בקיבוץ נען. מציאת מים באדמה הייתה סיבה לחגיגה והקיבוץ קרא לדובלון ליצור את פסטיבל המים שלהם הריקוד שנוצר כתוצאה מכך, מים מים, הפך לריקוד איקוני של היישוב ובנוסף גם לאהוב הרבה מעבר לים, על ידי ציונים רוקדים באירופה ובארה"ב ובכל מקום בו רצו יהודים קשר לארץ ישראל.

ניתן לראות איך דובלון עודדה את רקדני הקיבוץ להביע את זרימת המים כבר מראשית הריקוד עם משפט ארבעת הצעדים שמאז והלאה נודע כצעד "מים". לאחר מכן, יוצרי ריקודי עם אחרים לעיתים קרובות שילבו צעד זה בריקודים חדשים בהתייחסם לדפוס זה כצעד "מים".

דובלון הסבירה את חשיבתה בראיון עם היסטוריון המחול **צבי פרידהבר**. היא אמרה, "יהודה (שרת) נתן לי את שירו ואני הפכתי אותו לטכס שלם. הריקוד שלי החל בצעדות שהרגשתי שמבטאות גלים של מים. החלק הבא בו הרקדנים נכנסים למעגל, (עולים קדימה ומרימים את זרועותיהם באחידות) מבטא את זרימת המים מהבאר... מכיוון שהכוריאוגרפיה נבנתה לרקדנים שאינם מקצועיים, היה עלי לתכנן צעדים פשוטים..."⁹ מחוות מרשימות אלו הלמו את דובלון שהייתה רקדנית מחול אירופאית מודרנית אקספרסיבי מקצועית שלמדה אצל מרי ויגמן בגרמניה.¹⁰

ירדנה כהן הינה דמות חשובה נוספת בהתפתחות ריקודי עם ישראלים המחזירה אותנו לשנות השלושים. לגבי הקונספט של תרבות עברית המוזכר במאמרו של גולדשמיט, **ירדנה כהן**, ילידת ישראל ייצגה את המושג מחול עברי. היא זכתה בפרס ראשון עם שלושת ריקודי הסולו המקוריים שיצרה ב-1937 בתחרות המחול הלאומית שנערכה בתל-אביב בתיאטרון מוגרבי... בחיפוש אחר



האישי בוינה היו בבסיס הקריירה שלה באירופה ובבסיס השפעתה מאוחר יותר.

בפסטיבל דליה ב-1944 ולאחריו, השפיעה עבודתה גם על ריקודי העם, גם באמצעות הרקדן חבר הלהקה שלה **יונתן כרמון**. (הוא בחר להמשיך את קריירת המחול שלו בעיקר בריקודי עם).

תקופת מלחמת העולם השנייה יצרה ביקורת רבה על המחול ביישוב, במיוחד כי רבים ביקרו חגיגות וריקודים בציבור והתכוונו בעיקר לחגיגת הפולקלור הגדולה שתוכננה בקיבוץ דליה. נטען כי הדבר נורא כאשר רוקדים בזמן שיהודי אירופה נרדפים ונרצחים בידי הנאצים. כמו כן, היה צער ותסכול מכיוון שהבריטים מנעו מפליטים מאירופה להגיע לפלסטינה. באותו הזמן, להקתה של קראוס ביצעה את ריקודה העוצמתי "ריקוד דווקא". קדמן, ברשותה של קראוס, קראה לפסטיבל דליה כולו פסטיבל דווקא, משמע, כי למרות כל הטרגדיות, נרקוד בכדי להביע חיים.

חלק מההתרגשות בפסטיבל דווקא, הייתה לראות ריקודים מרחבי היישוב כולו. קהל של כמה אלפים הגיע להרי אפריים בדרכי עפר, כמות האנשים הרבה הפתיעה את מארגני הפסטיבל ואת אנשי הקיבוץ.

קדמן הכירה יוצרים שעבדו ברחבי היישוב והזמינה אותם להביא את ריקודיהם בכדי ללמדם ולהופיע עמם. חלק מהמוזמנים כלל את **רבקה שטורמן** מקיבוץ עין חרוד ואת **לאה ברגשטיין** מקיבוץ רמת יוחנן. ברגשטיין כבר ארגנה אז פסטיבלים, כולל את טכס חג העומר בפסח. אחד מריקודי העומר שלה, שיבולת בשדה, ייצג את הרקע שלה במחול אקספרסיוניסטי. הרוקדים במעגל החזיקו ידיים מורמות כף אל כף, מתנועעים כאילו היו גבעולי דגן בשדה הנדים ברוח. ברגשטיין ארגנה למוסיקאים ולקיבוצניקים ללכת אל תוך שדות החיטה המבשילה ולרקוד שם על במה שנבנתה במיוחד. הקהל ישב וצפה בהופעה בטבע.

צשקה רוזנטל מקיבוץ גן שמואל יצרה את טכס חג האסיף (שהוצג בדליה ב-1947). לפסטיבל הראשון הגיעה **שרה**



יהודית ברין אינגבר, באמצע, מלמדת את תלמידי מגמות תיאטרון ומחול במכללת הגליל המערבי את הריקוד מים מים. מקדימה, בחולצה אפורה, דניאל און מהקיבוץ השכן געתון

הריקוד העברי המקורי ביותר. הציבור יכול היה לבחור ובכך לעודד את השפיטה על ידי השתתפותם הפעילה. הסטודיו למחול של כהן היה פתוח לכל ילדי חיפה ללא מגבלת דת. היו לה רקדנים מוסלמים, דרוזים ויהודים בסביבה שהייתה כוללנית באופן יוצא דופן. בפסטיבלים שלה בקיבוצי הגליל, השתתפו לעיתים קרובות בני כפרים שכנים שהיו מוסלמים ודרוזים. ניתן היה לראותם בחגיגות קיבוצי עין השופט ושער העמקים. היא התווכחה עם קדמן לעיתים תכופות על כך שטכסים מרהיבי עין אינם ריקודי עם. אך למרות המחלוקות ביניהן, הריקוד שלה מחול עובדיה וחלקים מטכס קציר הענבים בוצעו בפסטיבל דליה ב-1944.

גרטוד קראוס, רקדנית אירופאית אקספרסיוניסטית נוספת, הייתה חלוצת מחול ביישוב ועבודתה היו פופולאריות ובעלות השפעה. להקתה לוותה, לעיתים תכופות, על ידי התזמורת הפילהרמונית של פלסטינה או הופיעה בהפקות התיאטרון של הבימה. הכריזמה שלה, דימיונה ונסיונה



חובבי ריקודי עם ישראליים רוקדים באולם ספורט (בהדרכת שגיאה עוזרן במינכן, ינואר, 2012). צולם ע"י מתי גולדשמיט



אלמנטים מזרח אירופאים רבים השפיעו על המחול הישראלי (להקת המחול רויטל במחנה המחול הורתי השני בקווינס, ניו יורק, יוני, 2017)
צולם על ידי מתי גולדשמיט

מהירים. גלרמן אישרה כי ריקוד הגברים החסידים, אם כי מקורו במזרח אירופה, שילב גם הוא, בהקשר ישראלי, אלמנטים ערביים מסורתיים כמו גם דרוזיים, ותורכיים. השפעות אלו התגלו בהורות חסידיות ובדבקות עוד לפני 1948, בחגיגות המחול המיוחדות בל"ג בעומר בהר מירון, ליד העיר הקדושה צפת. גלרמן הוסיפה כי ניתן לאתר מנהגים מקומיים כבר בימי הביניים בהם עולי רגל יהודים חסידיים ודרוזים ערכו פסטיבלים שונים באתר הר מירון בו מאמינים כי קבור רבי שמעון בר יוחאי ובנו. על פי **דליה מנור**, מאמרים המתארים את ההילולות והריקודים של חסידים אשכנזים לצד יהודים מזרחיים וערבים התפרסמו באופן קבוע כבר משנת 1908/9. מנור מציינת: "אחד ממאמרים אלה... מתאר כיצד חסידים אשכנזים וספרדים רקדו בקבוצות נפרדות. לבסוף אחר ריקוד נלהב היו הקבוצות מתאחדות ורוקדות יחדיו."¹³

בהזמנת ד"ר הניה רוטנברג, ראש מגמת מחול במכללת גליל מערבי בעכו, לימדה יהודית **ברין אינגבר** בשיעור משותף לתלמידי מגמות המחול והתיאטרון, וריאציות של דבקה שלמדה ממדהאת אלדאבאל ב-YSW. השיעור שלימדה בדצמבר 2017 היה השנה הרביעית בה לימדה במכללה, אך שיעור זה היה חוויה מיוחדת במינה.

חשוב להסביר ממה מורכב גוף הסטודנטים של מכללת גליל מערבי - ערבוב מוחלט של תושבי הגליל. רבים מהסטודנטים הישראליים הם ראשונים במשפחתם ללמוד במכללה, סטודנטים רבים מגיעים מכפרים קטנים וערים קרובות כגון חיפה ועכו כמו גם קיבוצי הסביבה.

לוי-תנאי מקיבוץ רמת דויד ורקדניה מהקיבוץ ביצעו את את גינת אגוז, תוך ששרו את שירה המקורי של לוי-תנאי הקרוי באותו השם ובהשראת שיר השירים אשר לשלמה. נשים אלה ואחרות כמו גם זאב חבצלת, היו היוצרים המכובדים של ריקודי העם בתקופה המוקדמת.

ברין אינגבר אינה מסכימה עם **מתי גולדשמיט** כי **שלום חרמון** היה חלק מהדור הראשון של יוצרי ריקודי העם. חרמון היה תלמידן של **ירדנה כהן** ושל **גורית קדמן** והחל את עבודתו היוצרת לאחר מלחמת העולם השנייה כשחזר ליישוב מלונדון. יוצרי ריקודי העם הישראליים בני זמנו של חרמון היו **יואב אשריאל**, **יונתן כרמון** ו**מושיקו הלוי**. חשוב לציין כי מלבד **זאב חבצלת**, הדור הראשון של היוצרים היה מורכב מנשים יוצרות. מאז והלאה, הגברים הפכו לבולטים בתחום מלבד מעט נשים יוצרות כיוצאות דופן. (ראו ראיונות עם יוצרי ריקודי עם ישראלים).¹²

ברין אינגבר מאשרת את טענתו של גולדשמיט כי "ריקודי עם ישראליים לא היו קיימים בגרמניה ללא הגרמנים (שאינם יהודים)". היא חוותה באופן ישיר את משתתפי סדנת ה-YSW 29, יתכן והיה שם משתתף יהודי אחד. אך הרבה מהמשתתפים למדו ריקודי עם ישראליים, ואחדים אף לימדו זאת בעיירות מהן באו.

אחד ממורי ה-YSW היה **מדהאת אלדאבאל**, פליט סורי מומחה לדבקה, ריקוד שורות ערבי מסורתי. התברר כי היו הרבה מקבילות עם השפעות הדבקה הנראות בריקודי העם הישראליים המוקדמים. למשל, הם חלקו משפטים מוסיקליים של מקצב הנספר בשש, קפיצות ודפוסי צעדים



Endnotes

- 1 Pauline Wengeroff, *Rememberings: The World of A Russian-Jewish Woman in the Nineteenth Century*, University Press of Maryland, 2000, page 98, and Mark Slobin, ed., *Old Jewish Folk Music: The Collections and Writings of Moshe Beregovski*, University of Pennsylvania Press, 1982, page 533.
- 2 Diane K. Roskies and David G. Roskies, *The Shtetl Book*, Ktav, 1975, page 218; Shmuel Zanvel Pipe, *Yiddish Folksongs from Galicia*, edited by Dov and Meyer Noy, Folklore Research Center Studies, Vol. II, Hebrew University of Jerusalem, 1971 [in Hebrew/Yiddish].
- 3 "Dramatization in Chassidic Dances", *Israel Dance* 1983, edited by Giora Manor, Israel Dance Society, page 5. See also Jill Gellerman, "Keytsed Merokdim" in *Hasidic Dances in Ritual and Celebration: Unpublished Narrative Report prepared for National Endowment for the Humanities, Dance Notation Bureau*, 1978, pages 102-119.
- 4 Yaakov Mazor, "Hasidism: Dance," *The YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe*, Vol. 1, edited by Gershon David Hundert, Yale University Press, 2008, page 680; Shlomo Stern, "Rebbe Elimelech's Dance," *Hamodia Magazine*, XII/550, March 12, 2009, pages 20-21; and Menashe Unger, *Der 'Hakhnoe-tants' in "Di Farshidene Yiddishe Tents"*, *Tog Morgen Journal*, August 12, 1959 [in Yiddish].
- 5 Isaac Rivkind, Chapter 3, "Conductor of Dancing", in *Klezmorim (Jewish Folk Musicians): A Study in Cultural History*, Futuro Press, 1960, [in Hebrew, with English translation under Resources at www.yiddishdance.com].
- 6 Jill Gellerman, "Yesh Lanu Tayish (Bridge dance)" and "Rebe Elimelech's Tants ('Over-and-Under')" in *Hasidic Dances in Ritual and Celebration: Unpublished Narrative Report prepared for National Endowment for the Humanities, Dance Notation Bureau*, 1978, pages 43-44, 119-125; and Adrienne Greenbaum, David Goldfarb, Helen Winkler, and Steve Weintraub, "Yesh, yesh?" *Jewish Music List* jewish-music@lists.jmwc.org, *Jewish Music Digest*, Vol. 37:7, May 7, 2010.
- 7 Dalia Manor, *Art in Zion: The Genesis of Modern National Art in Jewish Palestine*, Routledge, 2005, pages 151-155.
- 8 See Anat Helman, "Was There Anything Particularly Jewish about 'The First Hebrew City'?" in Barbara Kirshenblatt-Gimblett and Jonathan Karp, eds., *The Art of Being Jewish in Modern Times*, University Of Pennsylvania Press, 2008, page 120.)
- 9 Zvi Friedhaber, *The Development of Folk Dance in Israel, 1987/1988*, p. 34.
- 10 Patricia Stoeckemann, "Emigranten", *Tanzdrama Magazin*, nr. 42, 3/1998, p. 24.
- 11 Nina S. Spiegel "Embodying Hebrew Culture: Aesthetics, Athletics, and Dance in the Jewish Community of Mandate Palestine", *Wayne State University Press*, 2013, pages 108-111.
- 12 Chapter 6, "Roots of Israeli Folk Dance", *Seeing Israeli and Jewish Dance*, Judith Brin Ingber, ed., *Wayne State University Press*, 2011, pages 99-171.
- 13 *Art in Zion: The Genesis of Modern National Art in Jewish Palestine*, Routledge, 2005, page 150.

חלקם, מוסלמים פלסטינים וחלקם פלסטינים קתולים. אחרים הם יהודים מהגרים חדשים מברית המועצות וחלקם ממשפחות מזרחיות. בנוסף ללימודי התיאטרון והמחול שלהם לסטודנטים יש פרויקטים שיתופיים והופעות אותן הם מביאים למרכזים קהילתיים באזור. דוגמה היא מופע תיאטרון בובות המשוחזר ממחוייבות לשפה אחת, מה שהופך אותו למהנה לילדים דוברי ערבית או עברית.

ברין אינגבר החליטה כי מה שהוצע בסדנאות המחול של ה-YSW בגרמניה יכול לעניין את כל תלמידי המכללה. היה זה העיתוי המתאים לתלמידי המכללה ללמוד את הוריאציות על דבקה ערבית של אלדאבאל שהיו שונות מאלה שידעו חלק מהסטודנטים הפלסטינים וביניהם גם אחת מתלמידות המחול, **תמרה ניקולה**, המנהלת קבוצת מחול דבקה בעצמה. היה זה רלוונטי לקבוצה כולה, ללמוד ריקודי עם ישראליים מוקדמים מהישוב כגון הורה אגדתי ומים מים. היה זה מחכים ללמוד את ההיסטוריה של תיאטרון המחול הישראלי. הסטודנטים איתרו את השפעות הדבקה על צעדי ריקודי העם הישראליים ועד כמה אלמנטים הבעתיים מהמחול המודרני היו נוכחים בריקודי העם הישראליים המוקדמים.

מתוך כ-30 סטודנטים בחדר, איש לא הכיר את הדבקה הערבית ואת ריקודי העם הספציפיים שנלמדו. אחרי שלמדו את הריקודים, הסטודנטים עבדו בשלוש קבוצות שונות בכדי ליצור ריקודים משל עצמם, תוך לקיחת צעדים ומחוות מהרפרטואר ליצירת וריאציות משלהם. היתה זו הזדמנות נהדרת לחלוקת מסורות תרבותיות בנוסף לכך שהיה זה כיף גדול. אחד הדברים הנפלאים בריקודי עם בכל תקופה הינו העובדה שהם חוברים אנשים יחדיו, מה שהודגם על ידי הריקודים ההיסטוריים בנוסף לעבודה היצירתית שנוצרה על ידי סטודנטים שונים שחברו וחלקו יחדיו.



הסטודנטים עבדו בשלוש קבוצות שונות בכדי ליצור ריקודים משל עצמם, תוך לקיחת צעדים ומחוות מהרפרטואר ליצירת וריאציות משלהם. היתה זו הזדמנות נהדרת לחלוקת מסורות תרבותיות בנוסף לכך שהיה זה כיף גדול

תפילות

"בסיס טוב לריקודים" והוא אכן קיבל בסיס כזה בהדרכות הנכונות שקיבל ועד היום חשוב לו לרקוד בצורה נכונה ומדויקת.

כיוצר יש לו הערכה גדולה ליצירה, לדיוק ולאופן שבו היוצר מעוניין שריקודיו ירקדו. תנועות הגוף והידיים, הקצב והמשמעות - חשובים מאוד בעיניו וכמדריך הוא מקפיד מאוד על דיוק זה (גם בגלל קירבתו לריקודים מהצד של היוצר).

על הריקוד תפילות הוא מספר:

"את השיר תפילות של הזמרת שני בדיחי שמעתי לראשונה כשחזרתי ערב אחד מירושלים. מהרגע הראשון הוקסמתי מהקצב. הגעתי למחשב וניסיתי לאתר את השיר באינטרנט בעזרת משפטים שזכרתי. נחקקו לי 2 משפטים - 'תפילות עולות למעלה עם הרוח', ו'יהיה לנו שקט'".

"התחברתי לבקשות הפשוטות הללו, ובחיבור הצעדים לריקוד ניסיתי להביא לידי ביטוי את תנועות הרוח. ברקיעה הכפולה רציתי להדגיש את הקצב המיוחד של הריקוד. גם לתנועות הידיים יש משמעות - מעין 'בקשת תפילה' כלפי מעלה, אל על".

"שיתוף פעולה מעולה עם הזמרת שני בדיחי אפשר את השתתפותה במספר חוגים בהם שרה את השיר בהופעה חיה, מה שגרם לחיבור של הזמרת אל קהל הרוקדים ואלה מצידם העניקו לה פרגון וחיבוק גדול".

תפילות

צורת הקבוצה: מעגל

בניין הריקוד: בית אחד, 4 חלקים

המשקל: 4/4

- חלק א:** מעגל, אחיזה רגילה הפנים נכ"ש
- 1 - 4 2 צעדים לפנים החל בימין; צעדת חילוף לפנים בימין.
- 5 - 8 סיבוב ורבע שמאלה ב-2 צעדים החל בשמאל וצעדת חילוף בשמאל הכל תוך התקדמות נכ"ש. מסיימים עם הפנים למ"מ.
- 9-12 בקצב כפול: רקיעה בימין על יד שמאל, פתיחה בימין ימינה; שמאל בשיכול מאחורי ימין ימינה; ימין ימינה; שמאל בשיכול לפני ימין.



איציק בן דהן בהרקדה

א ת דרכו בריקודי העם התחיל איציק בגיל 23, "מתחילים מן היסוד" עם המדריך פרי שחף בבית עובד ואחר כך גם אצל שמעון דוד בגבעת ברנר. לאחר כמה שנים החליט איציק לנסות כוחו גם ביצירת ריקודים. הריקוד הראשון שלו היה "בשביל קצת מאהבתך", ריקוד זוגות לשירו של אנטוניו.

עד לפני 3 שנים שרת איציק בצבא קבע (28 שנים) וגם שילב לימודים באוניברסיטה. באותן שנים היה עליו "לדלג" בין שני העולמות הכל כך שונים - "הצבאי", הקשוח והרציני, ומצד שני ה"ריקודי", השמח והכיפי.

במהלך השנים יצר כ-40 ריקודים חלקם נרקדים עד היום בחוגים. הריקודים "ילדי שלי" ו"ילדתי שלי" חוברו בעת הלידות של ילדיו, וכמובן עוד ריקודים רבים וטובים.

איציק שיתף פעולה עם דודו ברזילי בחיבור הריקוד "נדיבים" ועם הזמר עופר לב כשחיבר את הריקוד "איך לגעת בעיניך" שלימים הפך לריקוד זוגות פופולארי מאוד. עם עופר לב שיתף איציק פעולה בחיבור מילים לשירים של זמרים אחרים: "לשנות סדרי עולם" ו"בוא תהיה שמח".

את קורס המדריכים סיים איציק בשנת 2007, בפועל החל להדריך רק לפני כשנתיים בהרקדה ביבנה יחד עם בני בר. לפני כשנה פתח חוג נוסף עם מזל תומר בגדרה. איציק אומר שחשוב מאוד לרוקדים לקבל מהמדריכים

את השיר תפילות של הזמרת שני בדיחי שמעתי לראשונה כשחזרתי ערב אחד מירושלים. מהרגע הראשון הוקסמתי מהקצב."



איציק בן דהן

- 8-5 סיבוב ימינה כלפי חוץ המעגל בשתי צעדות חילוף החל בימין. בסיום פנים למ"מ. 16-13 כמו 9-12. 32-17 כמו 1-16.
- 12-9 העברת משקל ימינה ושמאלה; בקצב כפול: שיכול בימין מאחורי שמאל, שמאל שמאלה; שיכול בימין שמאלה לפני שמאל. 16-13 כמו 9-12 החל בשמאל שמאלה. 32-17 כמו 1-16.
- חלק ד: הפנים למ"מ**
- 4-1 שתי פסיעות החל בימין למ"מ; צעדים חילוף לפנים בימין. (ידיים מצד לצד בהתאמה) 8-5 כמו 4-1 החל בשמאל. 12-9 צעדת כפיפה לפנים בימין ופנייה ימינה; בקצב צעדת חילוף בימין ימינה החוצה (פתח, סגור, פתח). 16-13 פסיעה בשמאל בשיכול ימינה לפני ימין; ימין ימינה; ממשיכים לצאת אל ק"מ בקצב צעדת חילוף; שמאל בשיכול מאחורי ימין, ימין ימינה, שמאל בשיכול לפני ימין.
- הריקוד נרקד פעמיים, בסיום רוקדים חלק ב' פעם נוספת ובסוף מוסיפים כפיפה לפנים. 🙌
- 16-13 כמו 9-12. 32-17 כמו 1-16.
- חלק ב: הפנים למ"מ**
- 4-1 2 צעדות חילוף למ"מ החל בימין. 6-5 צעדת כפיפה לפנים בימין בסיום פנייה ימינה (כתף שמאל למ"מ). 8-7 העברות משקל ימינה ושמאלה (הידיים לצדי הגוף בתנועות רוח). 10-9 פסיעה בימין ימינה כלפי חוץ המעגל תוך התרוממות; שהייה. 12-11 כלפי חוץ המעגל: שמאל בשיכול מאחורי ימין, ימין ימינה; שמאל בשיכול לפני ימין ימינה. 14-13 3/4 סיבוב ציר על ימין ימינה (מסיימים פנים למ"מ). 16-15 צעדה תימנית מהירה בשמאל לאחור. 32-17 כמו 1-16.
- חלק ג: הפנים למ"מ**
- 4-1 תמיכת עקב ימין לפנים למ"מ; בקצב כפול: ימין לאחור, שמאל במקום; צעדת כפיפה בימין לפנים.



איציק בן דהן ושני בדיחי

תפילות עולות למעלה עם הרוח,
 מה את מבקשת לעצמך?
 מהשמיים, תנו לנו לנוח,
 השנה יהיה לנו שקט, יהיה לנו שקט

תפילות

**מילים ולחן: שני בדיחי;
 שירה: שני בדיחי**

תפילות עולות למעלה עם הרוח...
 השנה תהיה לי אהבה, עמוק בתוך הנשמה
 האור שבעיניים, ידליק את השמיים
 תאמר לי שאני שלך, זה כל מה שאני צריכה
 אותך בין הידיים, רק מחבק

תפילות עולות למעלה עם הרוח,
 מה את מבקשת לעצמך?
 מהשמיים, תנו לנו לנוח,
 השנה יהיה לנו שקט, יהיה לנו שקט

השנה תהיה לי אהבה, אם אחפש אמצא את התשובה
 אולי אבנה לי בית, על יד עצי הזית
 דמעות של אושר ושמחה,
 זה כל מה שאני צריכה
 אותך בין הידיים, רק מחבק

רוקדים ה' באייר ומקבלים את השבת 70 שנה למדינת ישראל



בית גבריאל

גדי ביטון, המנהל האמנותי של האירוע, מספר על אירועי המחול ביום העצמאות: כיצד מנגישים את ריקודי העם לכל עם ישראל? איך מביאים דור חדש של רוקדים? איך מחזירים את ריקודי העם אל העם? שאלות אלה מטרידות אותי שנים...



גדי ביטון

השנה ניתנה לנו הזדמנות: לראשונה מאז החלה תנועת ריקודי העם לפעול, קיבלנו "במה ממלכתית ולאומית". אירוע "רוקדים ה' באייר ומקבלים את השבת" היה אחד מחמשת האירועים המרכזיים לחגיגות 70 שנות עצמאות לישראל.

בתחילת הדרך, כשהתגבש החזון, הדבר המרכזי שעמד לנגד עיניי היה לגעת באנשים, לרגש, לפנות לכלל האוכלוסייה, לצאת מגבולות קהל רוקדי ריקודי העם ולייצר אירוע, שיר, ריקוד - שייגעו בכולם. לפני 70 שנה כשדוד בן גוריון הכריז על הקמת מדינת ישראל, פרצו המוני אזרחים לרחובות בריקוד הורה ספונטני. הריקוד היה התבטאות ספונטנית של אושר עילאי. הריקוד חיבר את כל תושבי המדינה לאחד. את זה רצינו לייצר באירוע זה

היה חשוב לי שהרבה מדריכים ייקחו חלק באירוע ואכן השתתפו בו 80 מרקידים ב-15 במות. ההשתתפות והשמחה הקיפה את כולנו. כל המשתתפים - המרקידים, הזמרים, להקות המחול, צוות ההפקה וכל השותפים בפרויקט, נתנו מעצמם, והתוצר - עלה על סך משתתפיו. אם הצלחנו לגעת בלבבות אנשים - עשינו את שלנו.

על הדרך אם הצלחנו להכניס עוד כמה אנשים למעגל הרוקדים, להציג את ריקודי העם ברחובות ובחצרות - למבוגרים, נוער וילדים - זוהי ברכתנו. שרת התרבות והספורט **מיירי רגב**, יזמה את האירוע והגדירה אותו כאחד מאירועי ה-70 למדינה. את ההפקה הובילו **בנדה הפקות ודנה גורסקי**, שאתם עבדו עשרות מפיקים, ספקים, צלמים, מעצבים ועוד. האירוע התקיים ב-15 מוקדים בכל הארץ (ראו תמונות מכל ישוב). לקראת האירוע חיברתי את הריקוד "ישראל שלי" שבינתיים נרקד כבר בכל העולם. ניסיתי לחבר ריקוד שיתאים לקהל רחב שלא רקד מימיו, ריקוד שיהיה מספיק מעניין לקהל רוקדים וותיק, ולא פחות חשוב, ריקוד שהתנועות בו יצליחו לתפוס את הרגעים שכולנו מכירים מהסרטונים ההיסטוריים של '48, בהם הקהל רקד ברחובות.

אני מקווה ומרגיש שתחושת הגאווה הלאומית שיצרנו פה חלחלה גם בקרבנו, המרקידים. זמן רב שאנו נמצאים רק בתחרות בינינו, ואין דבר המחבר בין כולם. האירוע וחשיבותו חלחל אצל קברניטי המדינה שגילו כמה תחום זה יפה וחשוב לתרבות הישראלית, ויתמכו בתחום מהיום ולתמיד.

אני מקווה שנמשיך למנף את ההדים שיצר האירוע - כל אחד בגזרתו, ונפתח עוד ועוד חוגי מתחילים, נכניס את הריקודים לאזורים שאולי לא רקדו בהם קודם לכן, ונמשיך להרחיב את מעגלי הרוקדים.



דימונה



אלון שבות



מיתר



אשדודאנט

ASHDODANCE
הפסטיבל הבינלאומי למחול, אשדוד
INTERNATIONAL DANCE FESTIVAL ASHDOD



**תחרות
כוריאוגרפיה
לבמה**
להקות המחול
"ארבע עונות" יוצרות

הופעת אורח: **אנסמבל כעת** | הפקה: **מוטי וקנין**
הנחייה: **יעל בר זוהר**

1.8 יום רביעי | 23:55 | משכן אשדוד



**להקת מחולה
רוקאש**
מחול עכשווי

מחולה. מהלהקות הטובות בארץ הידועה ברפרטואר העשיר והמגוון שלה.
במופע סוחף המוקדש לרוק על שלל סגנונותיו: מבלדות ועד רוק כבד.
כוריאוגרפיה וניהול אמנותי: **דורית ויניב הופמן**

1.8 יום רביעי | 18:00 | בית יד לבנים



קובי אפללו ורותם כהן

**הרקדת
פתיחה**

הפקה: **ירון בן שמחון, דודו ברזילי**
יום שלישי | 23:00 | חוף הקשתות | **הכניסה חופשית**

31.7



**מופע
ריקוד אידי
MYSTERY
OF THE DANCE**

יום שלישי | 18:00 | בית יד לבנים

31.7



אביבה אבידן וסגיב כהן

**הרקדה
מרכזית**

הפקה: **ירון כרמל, רפי זיו**

יום רביעי | 23:00 | חוף הקשתות | **הכניסה חופשית**

1.8

גליון זה מצורפת תכניית הפסטיבל המלאה | לתכניה הדיגיטלית הזמנת כרטיסים ומידע נוסף הכנסו לאתר:
www.ashdodance.com | 073-3740444

תיכרות ריקוד נולד

2.8 יום חמישי | 18:30 משכן אשדוד

תיכרות ריקוד נולד

12 יוצרי ריקודי-עם יתחרו ביניהם על המקום הראשון בתחרות נושאת פרסים.
מפיק: ירון בן שמחון | הנחייה: קובי מחט

1.8 יום רביעי | 11:00 | היכל ספורט הקריה | הכניסה חופשית

הפקת מקור

צלצולי פעמונים

בהנחיית גלית ניאת ובשיתוף אנסמבל מופע מחווה לזמר המזרחי הוותיק בימוי: חגית זרגרי | ניהול מוסיקלי: יורם אזולאי עיצוב תאורה: רונן נגיר

31.7 יום שלישי | 23:55 | סלעים פארק אשדוד ים | הכניסה חופשית

הפקת מקור

על גלגלים

זובע ייחודי המשלב רקדנים בכיסאות גלגלים

הפקה וכוריאוגרפיה: רוני סימן טוב

2.8 יום חמישי | 17:00 | היכל ספורט הקריה | הכניסה חופשית

להקת צבעי מחול

הצל שלנו ואני

להקת "צבעי מחול חדרה" במופע חדשני ומרתק המבוסס על שיריו של יהודה פוליקר, מגדולי היוצרים בארץ. המופע משלב בין עולמות המחול הישראלי: הפולקלוריסטי והעכשווי, וכולל ביצועים חיים ועבודת וידאו ארט מרהיבה.

כוריאוגרפיה וניהול אמנותי: איציק כהן | ניהול להקה: סמדר מור

2.8 יום חמישי | 18:00 | בית יד לבנים

דורון מזר ורון שובל

הרקדת נעימה

צילום: אוהר רומנו

צילום: דור מלכה

הפקה: גדי בייטון

2.8 יום חמישי | 23:00 | חוף הקשתות | הכניסה חופשית

לגליון זה מצורפת תכניית הפסטיבל המלאה | לתכניה הדיגיטלית הזמנת כרטיסים ומידע נוסף הכנסו לאתר:
www.ashdodance.com | 073-3740444